

**МЕЖДИННА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО
НА ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА
ОБЩИНА ЧЕРНООЧЕНЕ 2021 – 2027 Г.**

ВЪЗЛОЖИТЕЛ: ОБЩИНА ЧЕРНООЧЕНЕ

ИЗПЪЛНИТЕЛ: „АР ПИ КОНСУЛТ“ ЕООД

Юли 2025 г.

Използвани съкращения

АД - Акционерно дружество

АИС - Автоматизирана информационна система

АКБ - Археологическа карта на България

АМ – Автомагистрала

АНКПР - Актуализирана национална концепция за пространствено развитие

АО - Административно обслужване

БВП - Брутен вътрешен продукт

БГ – България

БЕЛ - Български език и литература

БВП - Биологично потребление на кислород

ВЕИ - Възобновяеми енергийни източници

ВиК - Водоснабдяване и канализация

ГИС - Географска информационна система

ДБТ - Дирекция бюро по труда

ДВ - Държавен вестник

ДГ - Детска градина

ДМА - Дълготрайни материални активи

ЕИО - Европейска икономическа общност

ЕК - Европейска комисия

ЕС - Европейски съюз

ЕСО - Електроенергиен системен оператор

ЗЕВИ - ЗЕВИ Закон за енергията от възобновяеми източници

ЗЗТ - Закон за защитените територии

ЗМСМА - Закон за местното самоуправление и местната администрация

ЗОС - Закон за общинската собственост

ЗРР - Закон за регионалното развитие

ЗТ - Закон за туризма

ИАОС - Изпълнителна агенция по околната среда

ИКТ - Информационни и комуникационни технологии

ИПГВР - Интегриран план за градско възстановяване и развитие

ИСУН - Информационна система за управление и наблюдение на Структурните инструменти на ЕС в България

ИТСР - Интегрирана териториална стратегия за развитие
МБАЛ - Многопрофилна болница за активно лечение
МЗХ - Министерство на земеделието и храните
МИГ - Местна инициативна група
МО - Междинна оценка
МОН - Министерство на образованието и науката
МРО - Масово разпространение отпадъци
МРРБ - Министерство на регионалното развитие и благоустройство
МСП - Малки и средни предприятия
МТД - Местни данъци и такси
НВО - Национално външно оценяване
НКИЗ - Национална компания индустриални зони
НКПР - Национална концепция за пространствено развитие
НКРПР - Национална концепция за регионално и пространствено развитие
НПО - Неправителствени организации
НПР - Национална програма за развитие
НСИ - Национален статистически институт
НСРР - Национална стратегия за регионално развитие
ОБ - Общински бюджет
ОД - Областна дирекция
ОДЗ - Областна дирекция „Земеделие“
ОП - Оперативни програми
ОПОС - Оперативна програма „Околна среда“
ОПК - Оперативна програма „Конкурентноспособност“
ОПР - Общински план за развитие
ОПРР - Оперативна програма „Регионално развитие“
ОПРЧР - Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
ОПУ - Областно пътно управление
ОУ - Основно училище
ОУП – Общ устройствен план
ПИРО – План за интегрирано развитие на общините
ПМДР - Програма за морско дело и рибарство
ПРСР - Програма за развитие на селските райони

ПСОВ - Пречиствателна станция за отпадни води

РиОС - Регионална инспекция по околната среда и водите

РУО - Регионално управление на образованието

СВО - Сградни водопроводни отклонения

СУ - Средно училище

ТЕЦ - Топлоелектрическа централа

УО – Управляващ орган

ЦУР - Цели за устойчиво развитие

ЮЦР - Южен централен регион

COVID-19 - Coronavirus disease 2019 (Заболяване коронавирус 2019)

NUTS - Nomenclature des Unites territoriales statistiques (Номенклатура на териториалните единици за статистически цели)

SWOT - анализ - Анализ на силни и слаби страни, възможности и заплахи

TEN-T - Trans-European Transport Network (Трансевропейска транспортна мрежа)

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ВЪВЕДЕНИЕ

2. МЕТОДОЛОГИЯ НА МЕЖДИННАТА ОЦЕНКА

3. ОСНОВНИ КОМПОНЕНТИ НА ОЦЕНКАТА

3.1. ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО НА ОБЩИНА ЧЕРНООЧЕНЕ

3.2. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ ЦЕЛИ НА ПИРО НА ОБЩИНА ЧЕРНООЧЕНЕ

3.3. ОБЩИ РЕЗУЛТАТИ ОТ МЕЖДИННА ОЦЕНКА НА ДЕЙСТВАЩИЯ ПИРО

3.4. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ НА ПИРО НА ОБЩИНА ЧЕРНООЧЕНЕ

4. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата междинна оценка на План за интегрирано развитие на община Черноочене (2021 -2027 г.), е изготвена въз основа на сключен договор между **Община Черноочене** и фирма „АР ПИ КОНСУЛТ“ ЕООД, гр. Рудозем, ул. „Стефан Стамболов“ №8.

С промените в Закона за регионалното развитие (изм. и доп. ДВ. Бр.21 от 13 март 2020 г.) са утвърдени Планове за интегрирано развитие на общините (ПИРО) в програмния период 2021-2027 г. Планът за интегрираното развитие на община Черноочене 2021-2027 г. се явява част от общата система за стратегическо планиране и програмиране на регионалното развитие на в Р. България. В структурно отношение, определената посока за развитие в стратегическата част съответства на постановките в ЗРР, ППЗРР и одобрените методическите указания и не противоречи на законодателството в сферите на устройство на територията, опазване на околната среда, културното наследство и др.

Основната цел на политиката за регионално развитие в България е да създаде жизнени, силни и устойчиви региони, като отговор на неблагоприятните демографски тенденции и задълбочаване на между-регионалните и вътрешно-регионалните различия.

За изпълнение на целта са конкретизирани три специфични цели, както следва:

А. Насърчаване на балансирано териториално развитие чрез полицентрична мрежа от градове;

В. Увеличаване на икономическия растеж на българските региони;

С. Справяне с негативните демографски тенденции и намаляване на регионалните различия по отношение на населението.

Демографските тенденции показват задълбочаване на процеса на застаряване и обезлюдяване на основни части от българската територия. Това води до нарастване на регионалните различия и оказва влияние върху икономическия потенциал на българските региони. Наблюдаваните неблагоприятни демографски тенденции и недостигът на квалифицирани кадри, представляват все по-сериозно предизвикателство за бъдещия растеж. Способността на регионите да задържат населението и да привличат хора зависи от тяхната свързаност, но също така зависи от стандарта на живот и предоставянето на основни услуги, включително достъп до здравни услуги.

Одобрената през месец май 2020 г., Актуализирана национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г., отразява новите насоки в европейската кохезионна политика и политиката за пространствено развитие, засилва стратегическата част, израз на интегрирането на регионалното планиране с пространственото и идентифицира конкретни територии със специфични характеристики, потребности и потенциали.

Поставената главна цел е свързана с „Постигане на балансирано пространствено развитие, базирано на местния потенциал и сближаване на районите в териториален, икономически и социален аспект”. Към нея са адресирани три специфични цели:

СЦ 1: Териториално сближаване – чрез подобряване на свързаността на всички нива, укрепване на мрежата от градове-центрове и развитие на трансгранично, междурегионално и транснационално сътрудничество.

СЦ 2: Икономическо сближаване - чрез подкрепа за развитие и подобряване качествата на регионалните потенциали и опазване на околната среда.

СЦ 3: Социално сближаване - чрез създаване на равностойни условия за развитие и реализация на човешкия капитал.

Актуализираната концепция ревизира и състоянието на елементите на пространствения модел, свързани с националното пространство, обхваща полицентричната урбанистична мрежа от градове-центрове заедно с урбанистичните оси и агломерационни ареали, социалната, транспортната, техническата и туристическата инфраструктура, териториалните измерения на секторните политики, природните и културните ценности и териториите със специфични характеристики и определя приоритетите за развитието им. Като нов елемент в пространствения модел са предложените неформални райони със специфични характеристики, проблеми и потенциали. На единия полюс са райони или групи общини с критични показатели на развитие, очертаващи тенденции към обезлюдяване. На другия полюс са райони, чието стимулирано развитие ще допринесе за балансиране на пространствения модел и преход от моноцентрично към полицентрично развитие на националното пространство.

За община Черноочене Планът за интегрирано развитие 2021-2027 г. е основополагащ, стратегически документ и важен инструмент за управлението на общината за периода до 2027 г. Планът за интегрирано развитие на общината е със средносрочно действие, като времето за неговото изпълнение съвпада с програмния период на ЕС до края на 2027 година.

ПИРО като част от системата от стратегически документи интегрира регионалното и пространственото развитие и служи за определяне на актуалните проблеми, нуждите и потенциалите за развитие на районите, общините и населените места, които се отчитат при разработването на инвестиционните програми и финансови инструменти, включително съфинансирани от фондовете на Европейския съюз. В унисон с тях е и планирането и изпълнението на интегрирани подходи за териториално и градско развитие и на местни инициативи, допринасящи за постигане на националните цели и приоритетите за регионално и местно развитие.

ПИРО на община Черноочене (2021 -2027 г.) е разработен на основание чл. 23, т. 1 от действащия Закон за регионално развитие (ЗРР), в съответствие с утвърдените от Министъра на регионалното развитие „Методически указания за разработване и прилагане на ПИРО за периода 2021-2027 г.“.

Основната цел на Плана за интегрирано развитие на община Черноочене е да предложи обща рамка и последователност от конкретни действия за устойчиво и интегрирано развитие на местно ниво, обединени в конкретна програма за действие.

ПИРО Черноочене е оперативен документ, обединяващ целите и начините за тяхното постигане.

ПИРО на община Черноочене е със срок на действие 7 години. Той е съобразен с нормативните документи, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство, опазването на околната среда, кадастъра и имотния регистър за територията на общината и в съответствие с целите на кохезионната политика на Европейския съюз за периода 2021-2024 г. – „Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи“.

Изготвянето на планове за интегрирано развитие на общини е регламентирано в Закона за регионалното развитие с неговата редакция от месец март 2020 година, както и в правилника за неговото прилагане. В новия програмен период 2021-2027 г. ПИРО обединяват в рамките на един стратегически документ елементите на общинските планове за развитие и интегрираните планове за градско възстановяване и развитие, които се изготвяха до момента.

Съгласно ЗРР планове за интегрирано развитие на община са част от система от документи за стратегическо планиране на регионално и пространствено развитие. Те са в йерархична съподчиненост на документите от по-горните нива – интегрирани териториални стратегии за развитие на регионите за планиране от ниво 2 и актуализираната Национална концепция за регионално и пространствено развитие. Изготвят се с хоризонт 7 години и очертават средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на региона за планиране от ниво 2 и общия устройствен план на общината. В този смисъл ПИРО следва да отчете и предвижданията на общия устройствен план на общината и да се синхронизира с него. Съгласно чл. 13 от ЗРР ПИРО се приема от общинския съвет по предложение на кмета на общината.

Изменението на Закона за туризма от 2020 г. изисква в програмата за реализация на планове за интегрирано развитие на общините да се включва самостоятелен раздел, който съдържа общинската програма за развитие на туризма (чл. 11 от ЗТ). Според ЗТ е регламентирано още, че в случаите, когато на територията на общината е разположен национален курорт, общинският съвет е длъжен да планира разходи за подобряване на предлаганите туристически дейности, общински обекти, услуги и продукти в националния курорт, но в пределите на община Черноочене не е разположен курорт от национално значение.

ПИРО на община Черноочене е съобразен и с редица други закони, които имат пряко влияние върху управлението на територията, вкл. нейното финансиране. По-важните от тях са:

- Закон за административно – териториалното устройство на Р България;
- Закон за администрацията;
- Закон за достъп до обществена информация;

- Закон за общинската собственост;
- Закон за общинския дълг;
- Закон за държавния служител;
- Кодекс на труда;
- Закон за публичните финанси;
- Закон за местните данъци и такси;

Освен изброените закони има и други специализирани административни актове, които определят дейността на общините в различните сектори, като: Закон за устройство на територията; Закон за управление на отпадъците; Закон за опазване на околната среда; Закон за социалното подпомагане; Закон за водите; Закон за горите; Закон за обществените поръчки; Закон за концесиите и н. – секторно законодателство и подзаконов нормативни актове, от които произтичат конкретни права и задължения на общинската администрация. Тук трябва да се добавят и Международните конвенции, ратифицирани от правителството на Р България, с които е свързана работата в конкретен социално – икономически сектор – например права на човека, културно наследство и др.

Действащото законодателство задължително изисква осигуряването на съгласуваност на ПИРО с основните стратегически документи на глобално, европейско, национално и областно ниво.

Планът за интегрирано развитие на община Черноочене 2021-2027 г. е разработен в съответствието с изискванията, залегнали в стратегическите насоки на национално ниво и законодателството на ЕС в областта на регионалната политика и допринася в максимална степен към цел на Политиката 5 „Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи“. В него са съобразени и адаптирани ключовите теми за развитие от новата Кохезионната политика на ЕС, пречупени през местната специфика и потенциал за развитие, като е търсена съгласуваност с европейските и национални цели по отношение на:

- ☐ Законодателният пакет „Чиста енергия за всички европейци“;
- ☐ Стратегия за вълна на саниране²³;
- ☐ Стратегията за устойчива и интелигентна мобилност, като част от Европейския зелен договор;
- ☐ Нова стратегическа програма за периода 2019—2024 г., Европейски съвет;
- ☐ Национална Стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие;
- ☐ Дългосрочната стратегия за саниране на сградния фонд в Република България с хоризонт до 2050 г.;
- ☐ Актуализираната национална стратегия за устойчив туризъм (2014-2030 г.);
- ☐ Стратегия за устойчиво енергийно развитие на република България до 2030 г. с хоризонт до 2050 г.;
- ☐ Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г. и др.

Рамката на ПИРО на Черноочене 2021-2027 г., цели да обхване ключовите сектори попадащи в отговорността на местната власт и да обедини всички заинтересовани страни по един организиран и координиран начин, насочен към

постигане на конкретните цели. Интегрираният подход на планиране, предвижда съгласуване и взаимодействие между факторите, условията и потенциала за развитие на общината в цялост, на отделните населени места и отделните социално-икономически сектори, при участие на всички заинтересовани страни. Като комплексен документ за развитие на територията, ПИРО дава основата за формулиране на секторните стратегии и обвързването им в една обща концепция за развитие на територията на община Черноочене.

В същото време, Планът интегрира и глобални предизвикателства, свързани с околната среда и устойчивото развитие, като са предвидени мерки, действия и инициативи за намаляване въздействието върху климата и адаптация към климатичните промени. Създават се възможности за откриването на нови източници на растеж и работни места чрез икономии на разходите, пазарна реализация и по-добро управление на ресурсите.

Съгласно предписанията на Закона за регионалното развитие и Правилника за неговото прилагане, кметът на общината организира изработването, съгласуването и актуализирането на ПИРО и осъществява координацията и контрола по процеса на неговото разработване и съгласуване, а финансирането на процеса по изработване и съгласуване с партньорите и актуализирането на ПИРО следва да се осъществи със средства от общината.

Със заповед на кмета е сформирана работна група, която отговаря за изготвянето на ПИРО. Кметът носи отговорност за цялостната организация и действията по изготвянето на ПИРО. Осигурен е непрекъснат публичен достъп до информация и възможност за излагане на становища на всички етапи от разработването и реализацията на ПИРО.

Кметът на общината определя и начина за изработване на ПИРО – с привличане на външни експерти или консултантски фирми, като в този случай организира провеждането на обществена поръчка, в съответствие с изискванията на Закона за обществените поръчки и съпътстващата го нормативна уредба.

Работната група определя етапите, практическите действия и приема програма – график за изработването на ПИРО. ПИРО се обсъжда и съгласува със заинтересованите органи и организации, с икономическите и социални партньори, както и с физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината. Постъпилите предложения и препоръки се отразяват в проекта на ПИРО и по предложение на кмета Общинският съвет го приема и одобрява. Цялата документация на ПИРО е публична, включително протоколите от обсъжданията и срещите на работната група.

Одобреният план се представя от кмета на общината пред съответния областен съвет за развитие в срок до три месеца от неговото приемане от съответния общински съвет. ПИРО и решенията на общинския съвет за неговото приемане се публикуват на

страницата на общината в интернет, както и на портала за обществени консултации на Министерски съвет.

Структурата на ПИРО на община Черноочене е изцяло съобразена с разпоредбите на чл. 13 от ЗРР и методическите указания за разработването и прилагането на ПИРО 2021-2027 г., публикувани от МРРБ. Документът започва с представянето на резултатите от проведените социално – икономически и пространствени анализи на територията, които представляват ситуацията в общината и очертават тенденциите в развитието ѝ до 2027 г. След това продължава с оценка и изводи от аналитичната част. На тяхна база е формулирана визия и са отправени стратегически предложения (цели и приоритети за развитие на общината). Накрая са разписани основните инструменти за успешна реализация, вкл. наблюдението и оценка на плана. Неразделна част от документа са съпътстващите го приложения, изготвени в процеса на неговото разработване. Избраният подход обуславя основните точки, които са:

- *Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на община Черноочене;*
- *Описание на взаимовръзките на анализа с резултатите от проведения хоризонтален социално – икономически анализ на районите на национално ниво;*
- *Връзка на общината със съседни територии, които имат потенциал да влияят върху развитието ѝ;*
- *Синтезен SWOT анализ;*
- *Цели и приоритети за развитие за периода 2021-2027 г.;*
- *Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност;*
- *Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие;*
- *Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия;*
- *Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО;*
- *Индикативна финансова таблица;*
- *Приложения.*

Анализът на икономическото, социалното и екологичното състояние, на нуждите и потенциалите за развитие е изготвен за територията на цялата община. Идентифицираните проблеми и потенциали са основа за извеждане на синтезен SWOT анализ, чиято цел е да открие най-важните моменти в историческото и съвременното развитие на общината. Обобщение са положителните и отрицателните характеристики в рамките на община Черноочене и прилежащия ѝ пространствен контекст – тенденциите на регионалното, националното и европейското ниво.

В аналитичната част на ПИРО са описани и взаимовръзките на плана с резултатите от социално-икономическия анализ на районите на национално ниво.

Друг важен елемент от аналитичната част е връзката на община Черноочене със съседните ѝ територии, които разполагат с потенциал да окажат влияние върху местното

развитие. Разгледани са възможности за съвместни проекти и инициативи, които са с надобщинско ниво.

Изброените аспекти покриват разнообразието на общинското развитие и напълно съответстват на публикуваните от МРРБ Методически указания. Разработването на анализа е осъществено на база официални статистически данни, стратегически документи на общинско и регионално ниво, становища на институции и получени мнения от публични дискусии и целеви анкети.

Стратегическите предложения обхващат очертаването на визия за развитие до края на плановия период, формулиране на цели, приоритети и мерки към тях. Използването на интегрирания подход за планиране на регионалното и пространственото развитие изисква целите и приоритетите да бъдат съгласувани и да предвиждат взаимодействие с факторите, условията и потенциала за специфичното развитие на общината, мрежата от населени места и отделните сектори, залежнали в устройствените планове за развитие на територията. Част от интегрирания подход е и проследяването на обществените потребности и препоръки, заедно с насоките на стратегическите документи от по-високо ниво. По този начин се постига синергичен ефект между резултатите на отделните приоритетни направления, като за осъществяването на дадена цел допринасят повече от един приоритет.

Важен фактор при разработването на ПИРО е прилагането на принципа за партньорство и сътрудничество. Важно е да бъде осигурена прозрачност на действията и информацията относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло. По този начин се мотивира обществеността за активно участие в процеса на подготовка и реализация на ПИРО. От съществено значение е заинтересованите страни да бъдат включени както на етапа на разработване и приемане на ПИРО, така и при реализацията на целите и приоритетите, заложи в него.

На база на анализа на силните и слабите страни на общинската територия, както и на потенциалите за развитие са определени приоритетните зони за въздействие на територията на общината, в които основно ще бъде съсредоточено изпълнението на мерките, предвидени в програмата за реализация на плана. Това са пространствено обособени територии с определена характеристика и състояние на физическата среда, социална структура на населението и характер. Те са определени на базата на общи характеристики на определена територия или общи проблеми и потенциали за развитие. Целта на определяне на приоритетни зони за въздействие е постигане на максимален ефект с ограничените ресурси на общината.

Програмата за реализация на ПИРО има за задача на основата на целите и приоритетите за развитие на общината, залежнали в плана, да осигури вътрешна и външна съгласуваност на факторите на развитието и ресурсите за реализация на плана, като оптимизира възможностите за финансиране, институционална подкрепа и техническа помощ за изпълнение на плана. Програма за реализация е финалният елемент от структурата на ПИРО и представлява конкретния начин за осъществяване на неговите

стратегически предложения. Централно място заема списъкът с проекти, където са изброени, описани и обосновани отделните обекти и връзките между тях. Основните компоненти на програмата за реализация са:

- *Описание на прилагания интегриран подход и предвидените мерки и дейности за реализация на плана;*
- *Индикативен списък на важни за общината проекти, които се разработват и изпълняват в рамките на програмата;*
- *Индикативна финансова таблица.*

След извършените изменения по отношение на Закона за туризма през 2020 г. е необходимо програмите за развитие на туризма на общините да включени в състава на техните Планове за интегрирано развитие. Предписанията в тази част от плана следва да дават възможностите за развитието на туристически дейности от различни сектори, съобразени с местните туристически ресурси и потребности.

Климатичните фактори – глобално затопляне, природните бедствия, както и рисковите територии, заемат важно място в разработваните концепции и стратегии за пространствено планиране на държавите от ЕС. Адаптирането на подходите в планирането на регионалното и пространствено развитие към глобалното затопляне на климата ще осигури запазването на екологичния комфорт в урбанизираните територии и намаляването на рисковете от природни бедствия. В тази част от ПИРО Черноочене са идентифицирани мерки за ограничаване на изменението на климата и за адаптация към вече настъпващи промени.

Индикаторите за наблюдение и оценка са дефинирани съобразно смисъла и съдържанието на стратегическите цели и приоритетните области на стратегията. Системата от индикатори обединява два основни компонента – индикатори за резултат, проследяващи степента на изпълнение на целите, както и индикатори за продукт, измерващи ефектите от изпълнението на мерките в рамките на приоритетните области. Индикаторите са избрани в синхрон с наличната и регулярно поддържана информационна основа както на национално, така и на общинско ниво. Така могат да бъдат посочени техните начални, междинни и целеви стойности. Инструментът следва да бъде основно средство за проследяване изпълнението на плана при изготвянето на годишните доклади, междинната и последваща оценка за изпълнение на ПИРО Черноочене.

Приложеният методически подход и следваните принципи при разработването на плана са в пълно съответствие с нормативните изисквания, целите и приоритетите на социално – икономическото и пространственото развитие на общината, като интегрална част от ЮЦР. Планът е съобразен със специфичните изисквания за прилагане на нормативни документи, регламентиращи дейностите на местното самоуправление, териториалното устройство и опазването на околната среда. От методическа гледна точка разработването на плана е извършено въз основа на „стратегическия подход“, „интегрирания подход“, „териториалния подход“, както и на „ориентирания към

результати подход“. Спазени са принципите на структурираност, интегрираност, точност и публичност.

Изменения и актуализация на плана се допуска при условията, посочени в ППЗРР, в т.ч.:

- При съществени промени на икономическите и социалните условия в общината;
- В резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС;
- При съществени промени в национални или секторни стратегии, концепции и програми, влияещи върху изпълнението на плана;
- При приемане или изменение на бюджета на общината и утвърждаване на индикативните разчети за средствата от Европейския съюз се актуализира програмата за реализиране на плана.

Същевременно актуализацията на програмата за реализация на плана може да бъде извършвана периодично въз основа на изводите и препоръките в годишните доклади за наблюдение с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението му и постигане на целите и приоритетите за развитие. Периодичната актуализация на програмата за реализация и приложенията към нея се извършва с цел включване на нови мерки, дейности, проекти или източници на финансиране. Допълнителни мерки и дейности/проекти се включват в програмата или приложенията към нея само чрез обосновка на приноса им към постигането на целите и приоритетите на плана при спазване на принципа на интегрирания подход. Изготвеният актуализиран ПИРО се приема при условията и по реда за изработване и приемане на плана.

Наблюдението на плана се осъществява в съответствие с разпоредбите на ППЗРР. Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на ПИРО чрез разработването на годишен доклад за всяка година от действието на плана. Съгласно чл. 33 от ЗРР в средата на периода на действие на ПИРО (2024 г.) се изготвя междинна оценка на плана, която следва да оцени първоначалните резултати от изпълнението, степента на постигане на съответните цели, ефективността и ефикасността на използваните ресурси, както и да посочи изводи и препоръки за по-нататъшното изпълнение на ПИРО. Друг задължителен елемент на плана, съобразно изискванията на ЗРР, е извършването на последваща оценка, на базата на годишните доклади, не по-късно от една година след изтичането на периода на неговото действие (2027 г.).

Мониторингът (система за наблюдение, анализ и оценки) на изпълнението на ПИРО е важен от гледна точка на това как се изпълняват приоритетите и специфичните цели, заложи в него. Освен това анализът и оценката е законово изискване, заложи при реализацията на стратегическите и планови документи за регионалното развитие.

С мониторинга по изпълнението на стратегическите цели, на приоритетите и на свързаните с тях мерки, се правят съответните обективни констатации доколко ефикасно и ефективно се използват ресурсите и какъв е ефектът от това.

Към системата за наблюдение и оценка се поставят редица принципни изисквания, които се отчитат при нейното прилагане. Същите могат да бъдат представени като набор от въпроси, а именно:

- *Какво от елементите на ПИРО е обект на наблюдение и оценка?*
- *Кой е отговорен за мониторинга?*
- *Как и с какви инструменти се осъществява процеса на наблюдение и оценка?*
- *Къде се представят резултатите от мониторинга?*

Отговорите на поставените въпроси са насочени към взаимодействието на участниците в реализацията на ПИРО (основни различни институции и на първо място – Общинската администрация).

Един от важните инструменти за обективност са т.нар. индикатори. Те представляват специално подбрани показатели, обезпечени с количествени мерки за постигнатите резултати или за изпълнени приоритети и цели на стратегическия или планов документ.

Важно изискване за обективност на резултатите от наблюдението и оценките на ПИРО е и подборът на информационните показатели. Те следва да бъдат информационно осигурени.

Резултатите от наблюдението и анализите на изпълнението трябва да бъдат публично достояние. Те трябва да бъдат отразени и в годишните доклади за изпълнението на ПИРО, подготвяни от Общинската администрация и представяни от кмета на общината за приемане от Общинския съвет. Резултатите от наблюдението и оценката на ПИРО-Черноочене 2021 – 2027 г. до голяма степен се основават на степента на достигане на целевите стойности на заложените индикатори за продукт и резултат. Тези резултати се използват при подготовката на Междинната и на Последващата оценки за изпълнение на ПИРО.

Отговорни за провеждане на мониторинга на изпълнението на ПИРО са местните власти. От структурите на местната власт това са:

- Общинският съвет. Той е отговорен орган, имащ отношение към цялостния процес на реализация на ПИРО, в т.ч. и в процеса на наблюдение и оценка. В общинския съвет се разглеждат предложените от Кмета на общината и от общинската администрация резултати от мониторинга на ПИРО. Общинският съвет, освен приемане на ПИРО, обсъжда и приема ежегодните Годишни доклади, Междинната оценка и Последващата оценка за изпълнението на плана.
- Кметът на общината. Той организира процесът по наблюдение, анализ и оценка на изпълнението на ПИРО.

- Структурите на общинската администрация. Основни ангажменти към изпълнението на ПИРО, в т.ч. и в процеса на наблюдение и оценка имат звената от Специализираната администрация и частично – някои звена от общата администрация. Тези звена осъществяват комуникация и с останалите участващи страни, както и имат ангажмент към информационно осигуряване на индикаторите за реализация на стратегическите цели, приоритетите и мерките на ПИРО.

Междинната оценка по своята същност представлява систематичен и обективен преглед на напредъка и оценка за ефективността на постигнатите резултати от изпълнението на ПИРО - Черноочене 2021 – 2027 г., към средата на периода на неговото действие. Този тип оценка цели да установи степента на съответствие на стратегическия документ с потребностите и нуждите от развитие на Общината, реалистичността и постижимостта на поставените цели, ефективността и ефикасността на използваните ресурси, реализацията и въздействието на Плана върху процеса на развитие за оценявания период. Основна цел на МО е да осигури надеждна и полезна за управляващите информация, която да интегрира опита и поуки от първоначалния етап от реализацията на Плана в цялостния процес на стратегическо планиране и вземане на адекватни решения. Тя трябва да е изходна опорна точка за актуализация на ПИРО за остатъка от плановия период, с което да допринесе за повишаване ефективността на процеса по изготвянето и изпълнението на стратегическите планови решения в Общината. Междинната оценка на ПИРО се извършва, за да се осигури независима и актуална информация за постигнатите резултати от изпълнението на Плана. Предмет на анализ и оценка е изпълнението на целите и приоритетите, заложи в Плана за интегрирано развитие на Община Черноочене. Той е основен инструмент за прилагане на регионалната политика за устойчиво и балансирано развитие на общинско ниво и за ефективното управление на общината.

Съгласно Закона за регионалното развитие (чл. 30, 31) стратегическите планове подлежат на наблюдение и оценка с оглед постигане на ефективност и ефикасност на планирането, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на развитието. Чл. 33 на ЗРР регламентира извършването на междинна оценка в средата на периода на действие на стратегическите планове, и в частност на Плана за интегрирано развитие на общината. Съгласно чл. 33 ал. 2 на ЗРР Междинната оценка включва:

1. Оценка на първоначалните резултати от изпълнението;
2. Оценка на степента на постигане на съответните цели;
3. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. Изводи и препоръки за актуализация на съответния документ.

В обхвата на Междинната оценка на ПИРО влизат оценка на изпълнението, релевантност на стратегията и капацитет за координация. Тя е фокусирана върху аналитичен преглед и сравнителен анализ на резултатите и въздействието от прилагането

на ПИРО на Община Черноочене с оглед отразяване на настъпилите социално-икономически промени на местно, регионално и национално ниво. Военните конфликти между Русия и Украйна, Израел и Хамас, както и постоянното напрежение между Северна и Южна Корея оказаха влияние на всички страни по света. Продължаващата несигурност, висока енергийна нестабилност и уязвимост на публичните финанси, наложи ангажираност на всички нива за справяне с тези кризи и минимизиране на щетите. Това безусловно доведе до пренареждане на планирани управленски приоритети на общинско ниво, като се пренасочват ресурси към дейности за намаляване на негативния ефект в най-уязвимите сфери. Работата в областта на общинското развитие е насочена към изпълнение на основни дейности, в рамките на обективните възможности, създаващи условия за нормално функциониране на обществения живот – поддържане на техническата инфраструктура; целесъобразно инвестиране на европейски и общински ресурс в социална инфраструктура; поддържане и надграждане на административното обслужване и повишаване на достъпността до услугите за гражданите и бизнеса.

Настъпилите промени налагат предприемане на действия от компетентните органи за актуализация на действащия план за интегрирано развитие, за да се адаптира към промените и се засили неговата ефективност и ефикасност като документ за провеждане на политиката за развитие на общината. Предмет на наблюдението и оценката е изпълнението на целите и приоритетите на ПИРО, организацията и методите прилагани от органите, отговорни за неговото изпълнение, като се използват резултатите от подготовката и изпълнението на мерките и проектите, включени в Програмата за реализация на плана. Орган за наблюдение на ПИРО е Общинският съвет. В процеса на наблюдение на изпълнението на ПИРО се осигурява участието на заинтересованите страни - органи, организации, физически и юридически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност при изпълнението на му. Финансовото и техническото осигуряване на дейността по наблюдението на плана за интегрирано развитие се извършва от бюджета на общината. Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на ПИРО. За резултатите от наблюдението на изпълнението на плана за развитие се разработват ежегодно годишни доклади. Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на ПИРО се изготвя по определен от кмета на общината ред и се одобрява от Общинския съвет по предложение на кмета на общината. Информацията и данните, свързани с наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие, се въвеждат в Единната информационна система за управление на регионалното развитие. Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на плана за интегрирано развитие осигуряват информация за изготвяне на междинна и последваща оценка на ПИРО.

Основната функция на МО е препрограмирането - промяната на плановия документ въз основа на оценката на първите резултати от неговото изпълнение, подобряване на самия план и на отделни негови части. МО има ограничени възможности за оценка на въздействията, тъй като не само има изместване на проявлението на въздействията във времето, но и самата интервенция не е приключила. Затова е

необходимо да бъде изготвен ясен документ с изводи и препоръки за актуализация на ПИРО с оглед на оставащото време за неговата реализация.

2. МЕТОДОЛОГИЯ НА МЕЖДИННАТА ОЦЕНКА

Методологията на междинната оценка е основана на структуриран и систематичен подход при събиране, анализиране и представяне на информацията и може да бъде обобщена по следния начин:

- прилагане мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данните;
- преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на ПИРО, както и мерки за преодоляването им;
- прилагане мерки за осигуряване на информация и публичност при изпълнението на ПИРО;
- прилагане мерки за постигане на необходимото съответствие на ПИРО със секторните политики, планове и програми на територията на Общината;
- мерки за прилагане на принципа на партньорство;
- резултати от извършените оценки на изпълнението на ПИРО.

Конкретните цели на междинната оценка на изпълнението на ПИРО на Община Черноочене са:

- ❖ събиране на резултатите от постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите заложи в ПИРО за периода 2021 - 2024 г.;
- ❖ оценка на съответствието на Плана с настъпилите промени на национално ниво и ниво ЕС;
- ❖ оценка на ефективността и ефикасността на използваните за периода финансови ресурси за постигане на целите на ПИРО на община Черноочене;
- ❖ препоръки за изпълнението на ПИРО до края на 2027 г., в т.ч. и необходимостта от актуализации и промени;
- ❖ осигуряване на необходимата публичност на резултатите от междинната оценка.

От така формулираните цели произтичат следните основни задачи на междинната оценка:

1. Да се събере и анализира наличната информация за степента на изпълнение на ПИРО до момента на оценката като цяло и по отделни приоритети и цели;
2. Да се посочи кои мерки и цели са изпълнени, обективно отпаднали от ПИРО, изпълняват се текущо или тяхното изпълнение предстои до края на 2027 г. или е прехвърлено за следващия планов период;

3. Да се посочат слабостите и проблемите при изпълнение на целите и мерките в ПИРО и да се направят препоръки по отношение на бъдещи оценки.

При изготвяне на междинната оценка се вземат под внимание анализите, констатациите и експертните преценки, които се отнасят, както до тенденции или ключови и характерни за периода факти и данни, така и тези, свързани с отчитане степента на изпълнение на всяка конкретна цел и мярка от Плана.

Оценката на изпълнението се извършва чрез сравняване на постигнатите резултати с данните за изходното състояние и базисния сценарий. Освен обективните технически и икономически резултати е необходимо да бъдат отчетени и неподлежащите на количествена оценка резултати, както и косвените резултати. В резултат на оценката могат да бъдат предложени промени в някои от целите и параметрите на ПИРО, както и промени в инструментите за тяхното изпълнение.

След възлагане на дейността се пристъпи към събиране на първичната информация, необходима за извършване на междинната оценка. След събиране на информацията се пристъпи към нейния анализ. В тази фаза се извърши :

1. Работа с документи - подбор, съпоставяне, анализ, оценка и синтез: Документална оценка на изпълнението на ПИРО и преглед на всички съпътстващи документи на Община Черноочене, които допринасят за изпълнението на ПИРО;

2. Анализ на средата, преглед и оценка на първоначалните резултати от изпълнението на ПИРО, оценка на изпълнението на целите и оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси.

Критерии за междинна оценка за изпълнението на ПИРО.

Методическият инструментариум на междинната оценка включва използването на определени критерии за оценка, които характеризират потенциала за реализация и качеството на резултатите при изпълнението на план за интегрирано развитие на Община Черноочене 2021 - 2027 г.:

✓ Стратегическо съответствие и хармонизация с целите и приоритетите на политиката за регионално и местно развитие за текущия планов и програмен период;

✓ Нормативно съответствие с принципите, правилата и стандартите за планиране на регионалното развитие, залегнали в националното законодателство за регионалното развитие;

✓ Отразяване и влияние върху състоянието и промените в социално-икономическия профил на общината за наблюдавания период след 2021 г.;

✓ Постигнати резултати, въздействие и цялостна ефективност на досегашното изпълнение на ОПР;

✓ Ефективно и ефикасно използване на ресурсите за развитие на територията на общината;

✓ Политическа и социална ангажираност, административен и институционален капацитет за прилагане на политиката за устойчиво интегрирано регионално и местно развитие;

✓ Устойчивост на постигнатите желани ефекти - ще продължат ли те да съществуват и отвъд времевия хоризонт на ПИРО.

Междинната оценка обхваща времевия период 2021 - 2024 г. (включително), като анализите, констатациите и експертните преценки се отнасят до тенденции или ключови и характерни за периода факти и данни, без да се достига до детайли по години или по отделни компоненти на икономическите, социалните и екологичните сектори. Основните индикатори за наблюдение на ПИРО, определени в самия план за развитие, не осигуряват достатъчна база за изготвяне на Междинна оценка, затова междинната оценка е направена въз основа на предварително дефинирани критерии за оценка на изпълнението на ПИРО, които определят качеството и степента на изпълнение на целите и приоритетите.

Критерии за оценка:

- Обоснованост / съответствие и съгласуваност/;
- Целите на ПИРО съответстват ли на установените силни/ слаби страни и проблеми на общината?;
- Ефективност: Постигнатите резултати водят ли до изпълнение на поставените цели?;
- Ефикасност: Съответстват ли вложените материални, човешки и финансови ресурси на постигнатите резултати?;
- Полезност на постигнатите резултати и вложените ресурси: Отговарят ли на поставените цели?

Един от основните въпроси свързани с разработването и изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Черноочене е свързан с подбора на количествени критерии за оценка на изпълнението му. Същите дават възможност за изграждането на детайлна рамка, на чиято база да бъде следено постигането на очакваните резултати от мерките/ приоритетите/ стратегическите цели, за да бъде постигната визията на ПИРО на община Черноочене.

По този начин се създава основа за извършване на обективна оценка за напредъка по изпълнението на стратегията на междинни и финални етапи в рамките на плановия период.

Изборът на подходящи индикатори за оценка на изпълнението е извършен на база възможността да се измери адекватно ефектът от прилагане на плана, като са следвани принципите за:

- Целесъобразност (по отношение на приоритетите и целите);
- Възможност за представяне в количествено изражение (поставяне на стойности

цели и базисно положение);

- Надеждност (лесно формулиране и агрегиране);
- Наличност (наличност на данните за въвеждането им в системата за наблюдение – матрични карти).

Индикаторите за наблюдение и оценка на ПИРО на община Черноочене 2021 – 2027 отчитат конкретните продукти, резултатите и въздействието от изпълнението на целите и приоритетите за развитие. Чрез пречупването на резултатите през призмата на критериите за приложимост, обоснованост, ефективност, ефикасност, въздействие и устойчивост се постига обективна преценка относно резултатите от реализацията на плана и въздействието върху социално-икономическия облик на общината и степента на реализация на очертаните в плана средносрочни цели на регионалното развитие.

3. ОСНОВНИ КОМПОНЕНТИ НА ОЦЕНКАТА

За междинната оценка са използвани следните източници на информация:

1. План за интегрирано развитие на община Черноочене 2021-2027 г.;
2. Общ устройствен план на Община Черноочене;
3. Интегрирана териториална стратегия за развитие на Южния централен район за планиране 2021-2027 г.;
4. Определени национални и регионални цели и приоритети на развитието в България, в това число целите и приоритетите, съдържащи се в актуализираната Национална концепция за пространствено развитие 2013 – 2025 г.;
5. Годишни отчети на кмета на Община Черноочене за изпълнението на Програмата за управление на Община Черноочене;
6. Информация за дейността на Община Черноочене в периода 2021 – 2024 г.;
7. Бюджети на Община Черноочене за периода 2021 – 2024 г.;
8. Интернет страници и портали на Община Черноочене, на УО на Оперативните програми в България, на ЕС, на ИСУН – Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България, и др.

На етапа на разработването на ПИРО е извършена предварителна оценка на неговото съответствие, въздействие и приложимост и до момента ПИРО не е оценяван от гледна точка на изпълнение. В плановия документ е постигнато значително съответствие между стратегическите цели и приоритети в разработените стратегически документи на национално ниво, регионално и областно ниво.

Постигнато е съответствие по всеки един от приоритетите и целите за общинско развитие с приоритетите и целите на областно ниво в областта на местната и регионална конкурентоспособност на икономиката на основата на технологичен напредък и

иновации, развитие и модернизиране на техническата и екологичната инфраструктура, подобряване на условията и качеството на живот; ефективното използване на природния и културно-историческия потенциал за развитие на устойчив туризъм и услуги за рекреация, интегрирано развитие и модернизиране на социалната инфраструктура и качеството на услугите в тази сфера, развитие на териториалното сътрудничество между общини и региони – потенциални партньори на община Черноочене.

Първоначалните резултати от изпълнението на ПИРО показват съществен напредък на Община Черноочене при реализиране на мисията, основните цели и приоритети на Плана; Приоритетите на ПИРО са приемливи и до голяма степен отговарят на нуждите на местното население.

Липсва работеща единна система за отчитане на напредъка по изпълнение на ПИРО.

3.1. ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО НА ОБЩИНА ЧЕРНООЧЕНЕ

Уместността на стратегическата част на ПИРО към днешна дата беше тествана от гледна точка на:

1. Съответствие на ПИРО на планове и политики от по-високо ниво. В стратегически аспект ПИРО следва да отчете промените в европейското и националното законодателство и стратегическите насоки за развитие на общността. При разработване на програма за изпълнение на ПИРО до края на 2027 г. е препоръчително да се работи с актуализираните варианти на документите от по-високо ниво, за да се постигне съгласуваност с техните цели и приоритети, в случай, че има промяна. Акцент следва да се постави на прилагането на принципа на устойчиво интегрирано развитие, като се търси съответствие със стратегическото ниво на съответните оперативни програми, по които община Черноочене е бенефициент. Необходимо е да се актуализират мерките и интервенциите от ПИРО с актуалните оперативни програми и потенциалните бенефициенти от общината. Тази информация определя пресечните точки между източниците на безвъзмездно финансиране и различните приоритети и цели на ПИРО. От нея става ясно за кои приоритети и цели на ПИРО не съществува друг източник на финансиране освен общинския бюджет. Анализът на тази информация може да послужи за целите на годишното програмиране и основание за насочване на бюджетни средства към реализирането на онези цели от ПИРО, които са важни за нуждите на населението от общината, и за които не може да бъде осигурено финансиране от оперативни и други донорски програми. Преглед на ПИРО е необходим не само по отношение на стратегическата част на ПИРО, но и в структурно отношение. За да съответства ПИРО на промените на национално ниво, той трябва да бъде актуализиран с акцент върху системата на изпълнение, мониторинг и контрол на плана за интегрирано развитие.

2. В Общината не са разработвани годишни Програми за изпълнението на Плана, в които реализацията на мерките да е конкретизирана по години - чрез отделни проекти(дейности), по финансови ресурси и източници на ресурсите. Това до голяма степен затруднява да се даде количествена оценка на степента на постижение на целите на плана за интегрирано развитие, съобразно планираните срокове. Освен това е трудно, където липсват количествени данни за изразходените средства по отделните мерки по години, да се прецени ефективността и ефикасността на изразходените финансови ресурси, както и възможностите и затрудненията за финансиране на нови проекти(дейности), през оставащите години до края на плановия период – 2027 г. Друга трудност, поради липсата на такава информация е да се прецени обективно дали е пропуск или не липсват на дейности(проекти) по отделни мерки за някои от годините при оценка на степента на постижение на целите на ПИРО.

3. МО показва, че методически правилно и логически издържано е разработен SWOT-анализа. Необходимо е обаче да се прецизират и допълнят силните и слабите страни, възможностите и заплахите, съобразно настъпилите най-нови промени във външната и вътрешната среда. Това предполага при социално-икономическия анализ на сегашната ситуация да се актуализират част от данните, свързани със SWOT анализа – брой и структура на населението по различни показатели, заетост и безработица, структура на местната икономика, разпределение на активните фирми по отрасли, промени в структурата на земеделските култури, броя на отглежданите животни в общината, настъпили промени в техническата инфраструктура, промени в материално техническата база на учебните заведения, културните институти, лечебните и социалните заведения, социалната сигурност, състоянието на жилищния фонд, промени в кадастралната и плановата обезпеченост, и др.

ИЗБРАНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ОЦЕНКА

Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Черноочене е основен инструмент за проследяване на степента на изпълнение на плана. Тя отчита напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на общината по физически и финансови характеристики. За целите на Плана са използвани два вида индикатори: *индикатори за продукт* и *индикатори за резултат*. Индикаторите обхващат едновременно физически (параметри) и финансови характеристики в зависимост от реализацията на поставените цели и приоритети за развитие, като стойностите им могат да бъдат абсолютни или относителни.

Индикаторите за продукт се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и/или мерки за развитие на общината.

Индикаторите за резултат отчитат изпълнението на стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за съответния период.

Във времеви аспект двата вида индикатори имат базови и целеви стойности. Чрез тяхното прилагане се измерва степента на постигане на стратегическите цели и на включените в тях приоритети на ПИРО.

Възприетата система от индикатори включва и двата типа, като техния брой и структура е съобразена с необходимостта от извършване на ежегодното отчитане на изпълнението на ПИРО, както и с възможността да се извърши междинна оценка, при необходимост, ако се търси евентуална актуализация на плана.

За да може събирането на данни и техния анализ да се извършва от администрацията при приемливи разходи, е необходимо индикаторите да отговорят на следните критерии:

- ☐ Да са приложими и съществени за измерване на целите /приоритетите/мерките, заложиени в плана;

- ☐ Да са проверими – необходимата информация да може да бъде набавена без допълнителни разходи;

- ☐ Да са специфични към установените проблеми;

- ☐ Да са сравними - има възможност за определяне на адекватна базова стойност.

При спазване на горните условия, набора от индикатори на ПИРО на община Черноочене 2021-2027 е сведен до няколко значими, съотнесени към целите на ПИРО, които отчитат въздействието на възприетата стратегия, и подходящо подбрани индикатори за продукт, оценяващи постигнатите конкретни резултати в определени сектори.

3.2. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ ЦЕЛИ НА ПИРО НА ОБЩИНА ЧЕРНООЧЕНЕ

В тази част от Междинната оценка са обобщени резултатите от изпълнението на мерките, предвидени в ПИРО за периода от 2021 г. до 2024 г. , включително и Програмата за реализация на ПИРО за съответните години.

Програмата за реализация е последна част от структурата на ПИРО Черноочене 2021-2027 г. и водещата предпоставка за реализация на плана и неговите цели. В съответствие с останалите инструменти, програмата определя начините за разпределение на наличните и потенциалните общински времеви, финансови и организационни ресурси. Тя осигурява вътрешна и външна съгласуваност на факторите за развитие и ресурсите за изпълнение на плана, оптимизирайки възможностите за финансиране, институционалната подкрепа и техническа помощ по реализиране на местния план. В основата си, програмата съдържа информация за подходящи проекти, които са част от формулираните мерки от обхвата на приоритетните области. Главна цел на програмата е изграждането на оперативна основа за изпълнението на плана. Изясняването на смисловите връзки между отделните мерки и следващите ги проекти, определянето на ориентируваща финансова стойност на проектите, идентифицирането на отговорна структура и пълноценни партньори, успоредно с управлението на проектите във времето, са аспектите на основната цел.

Определените в обхвата на ПИРО проекти и дейности са част от конкретна мярка, обвързана с приоритетните области на стратегическата част. Въпреки комплексния характер на редица проекти и техния принос към повече от една приоритетна област посочена е преобладаващата им принадлежност към една от приоритетните области. Ориентирането на проектите към един приоритет се определя от търсенето на рационална подредба на проектите и оптимално управление и разпределение на финансовите ресурси.

Програмата за реализация на плана има седем годишна давност, като може да бъде актуализирана периодично при настъпване на промени в условията и прогнозните стойности на предвидените проекти за изпълнение, или при промяна на визията и целите за развитие на община Черноочене.

Важно изискване при разработването на ПИРО Черноочене 2021-2027 г. е планът да бъде в определена симбиоза със стратегическите и планови документи от по-високите йерархични нива. Така ПИРО е в определен синхрон с цялостната система на стратегическото и планово програмиране в страната. По такъв начин се удовлетворява и изискването формулираните цели и приоритети да отчитат целите и приоритетите, заложи в стратегическите и планови документи от по-високо йерархично ниво.

Реалистичността на приоритетите и целите, както и на конкретизиращите ги мерки, изисква да се отчитат от една страна – базовото състояние на социално-икономическия и инфраструктурен комплекс, състоянието на околната среда и от друга – възможностите за осъществяване на заложените положителни промени.

Планът за интегрирано развитие на община Черноочене 2021-2027 г. е разработен в съответствието с изискванията, залегнали в стратегическите насоки на национално ниво и законодателството на ЕС в областта на регионалната политика и допринася в максимална степен към цел на Политиката 5 „Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи“. В него са съобразени и адаптирани ключовите теми за развитие от новата Кохезионната политика на ЕС, пречупени през местната специфика и потенциал за развитие, като е търсена съгласуваност с европейските и национални цели по отношение на:

- ☐ Законодателният пакет „Чиста енергия за всички европейци“;
- ☐ Стратегия за вълна на саниране;
- ☐ Стратегията за устойчива и интелигентна мобилност, като част от Европейския зелен договор;
- ☐ Нова стратегическа програма за периода 2019—2024 г., Европейски съвет;
- ☐ Национална Стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие;

☐ Дългосрочната стратегия за саниране на сградния фонд в Република България с хоризонт до 2050 г.;

☐ Актуализираната национална стратегия за устойчив туризъм (2014-2030 г.);

☐ Стратегия за устойчиво енергийно развитие на република България до 2030 г. с хоризонт до 2050 г.;

☐ Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г. и др.

Рамката на ПИРО на Черноочене 2021-2027 г., цели да обхване ключовите сектори попадащи в отговорността на местната власт и да обедини всички заинтересовани страни по един организиран и координиран начин, насочен към постигане на конкретните цели. Интегрираният подход на планиране, предвижда съгласуване и взаимодействие между факторите, условията и потенциала за развитие на общината в цялост, на отделните населени места и отделните социално-икономически сектори, при участие на всички заинтересовани страни. Като комплексен документ за развитие на територията, ПИРО дава основата за формулиране на секторните стратегии и обвързването им в една обща концепция за развитие на територията на община Черноочене.

В същото време, Планът интегрира и глобални предизвикателства, свързани с околната среда и устойчивото развитие, като са предвидени мерки, действия и инициативи за намаляване въздействието върху климата и адаптация към климатичните промени. Създават се възможности за откриването на нови източници на растеж и работни места чрез икономии на разходите, пазарна реализация и по-добро управление на ресурсите.

Визията на община Черноочене за периода 2021-2027 г. отчита редица предизвикателства и заплахата на национално и европейско ниво, но в същото време се стреми да отчете целите, интересите и желанията за развитие на местната общност в бъдеще. Тя цели да осигури една посока и виждане за развитие и просперитет на всички жители на общината. В този контекст, дефинираната визия е:

Община Черноочене - сплотена общност със запазена идентичност и осигурени възможности за развитие и просперитет на всички нейни жители !

Фокусът на визията е хората е поставен върху хората – техните очаквания и нагласи за бъдещето. Планът за интегрирано развитие отразява и разбирането за отделните взаимозависимости между икономическата, екологичната и социалната система и се насочва към ефективно и ефикасно използване на наличните ресурси – природни, човешки, материални и финансови. Това означава и управление, което отчита и работи за интересите на всички жители на общината, създавайки среда за професионално и личностно развитие.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Развитието на общината трябва да е насочено и да отчита интересите на всички нейни жители, затова трябва да бъде осигурена сигурна и безопасна среда за обществото. Това налага използването на максимално ефективно и ефикасно налични ресурси (природни, човешки, материални и финансови), в стремеж за осигуряване на една по-добра среда.

Чрез Плана за интегрирано развитие, община Черноочене си поставя за цел да работи за превръщането на общината в привлекателно място за живот и развитие на бизнеса. Общината ще продължи с усилията за създаване на една сигурна заобикаляща среда, осигуряваща комфорта и безопасността на жителите и с укрепването на чувството за принадлежност чрез съхранение на традициите и обичаите, и непрекъснато подобряване на знанията и уменията.

В ПИРО на община Черноочене са залегнали две стратегически цели, които водят към постигане на главната цел, а именно:

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: ПОДОБРЯВАНЕ ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ И БЛАГОПОЛУЧИЕ НА ЖИТЕЛИТЕ НА ОБЩИНАТА

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: ИЗГРАЖДАНЕ НА МОДЕРНА И СИГУРНА СРЕДА ЗА ЖИВОТ И РАБОТА

ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ

Приоритетите, които са поставени за 2021-2027 г., целят да продължат стратегическата политика на общината и да наградят постигнатите резултати. Те се базират на концентрация на усилията на всички заинтересованите страни и ефективно и ефикасно използване на наличните ресурси в полза на жителите на община Черноочене. Те са осъзнати като логическо продължение на визията и целите на общината, и се разглеждат като единна система за интегрирано въздействие върху условията за живот, възможностите за професионално развитие и запазване и развитие на потенциала за бъдещо развитие.

Отделните приоритети наблягат на ключови дейности, които биха имали по-голямо въздействие с оглед на възможностите за подкрепа и ограничените ресурси.

ПРИОРИТЕТ 1: ПОДОБРЯВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ УСЛУГИ И УСЛОВИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА МЕСТНИТЕ ЖИТЕЛИ

Един от основните фактори свързани с промяната на мястото на местоживеене, е свързан с достъпа до качествени образователни, социални и административни услуги. В същото време, подобряването и съхранението на местните културни институции,

съхраняващи традициите и идентичността на местните жители са важни за сплотяване на местната общност. Тези сфери са основна отговорност на общината и тя има грижа освен чрез финансиране на делегираните от държавата дейности, както да осигури тяхното предоставяне, така и да поддържа материално-техническата база и да изгражда нова, съответстваща на нуждите и интересите на жителите.

ПРИОРИТЕТ 2: МОДЕРНА И БЕЗОПАСНА СРЕДА ЗА ЖИВОТ, РАБОТА И БИЗНЕС

Общината трябва да продължи с усилията си към изграждането на привлекателни, сигурни и здравословни места за живеене, работа и посещение в общината, за да решаване на обществени и социални нужди на населението. Усилията ще бъдат съсредоточени към разширяване на откритите пространства, предлагане, транспортна свързаност между населените места и вътрешните комуникационни връзки, повече удобства за отдых, спорт и развлечения на жителите, запазване и съхранение на околната среда. Добре уредената среда има и косвено значение за подобряването на привлекателността на населените места, като важен фактор за хората при избор на място за живот, работа и развитие на бизнес. В същото време, ниската енергийна ефективност на голяма част от сградния фонд въведен в експлоатация преди 1999 г. има необходимост от обновление и рехабилитация.

Желанието на общината е да се придържа към отговорни практики за управление на околната среда, като се грижи за здравето и безопасността на жителите на населените места.

Независимо, че общината има ограничени възможности за подкрепа на местната икономика, тя се стреми да предоставя съдействие на потенциални инвеститори чрез обособяване на нови урбанизирани терени на територията на общината, съобразени с нуждите на бизнеса, в т.ч. и чрез координиране и създаване на условия за по-бързо изграждане техническа инфраструктура. Общинската администрация се стреми да насърчи и местния бизнес пълноценно да използва откритите се възможности за развитие, подкрепа за подобряване условията на труда и модернизация на производствения процес.

КОМУНИКАЦИОННА СТРАТЕГИЯ, ПАРТНЬОРИ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ ПРИ ПОДГОТВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО. СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Принципът за партньорство, публичност и прозрачност на всички нива при осъществяване на планирането, програмирането, изпълнението и наблюдението на плана е стриктно заложен в комуникационната стратегия. Тъй като общината носи отговорност за балансиране на множество интереси, прозрачността при вземане на решения помага да се гарантира, че мотивите за тези решения са ясно разбрани от всички заинтересовани страни.

Комуникационната стратегия включва конкретните техники и комуникационните канали обхващащи различните заинтересовани страни, и които позволяват да бъде покрит най-пълно целия спектър от проблематика и да добият един хомогенен вид в публичното пространство. Чрез заложените в стратегията форми, методи и инструменти се осигурява информираното съгласие на заинтересованите страни. Информацията

спомага за идентифициране на потенциални проблеми, за генериране на обществена подкрепа и за изясняване на съществени въпроси при очертаване на проблематичните области.

Съгласно изискванията на ЗРР, Кметът на общината и Общинският съвет осигуряват информация и публичност на Плана за интегрирано развитие (ПИРО) в съответствие със своите компетенции. Принципите на партньорство, публичност и прозрачност са приложени още на първият етап на разработване на плана, като ще бъдат валидни и за всички последващи етапи на оценки и актуализация на плана, т.е. на всички нива при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката на този планов документ.

Изпълнението на стратегията е гаранция за прилагането на принципа на партньорство и осигуряването на прозрачност на процеса по разработване и реализация на плана, чрез одобрение, изпълнение и проследяване на пакет от подходящи мерки и действия.

ЦЕЛИ:

Разработената комуникационна стратегия си поставя следната общата цел:

„Да информира широката общественост и да включи различните заинтересованите страни в общината в процеса на планиране, на Плана за интегрирано развитие на община Черноочене, като бъдат отчетени нуждите и интересите на местната общественост и се осигури ангажираност в изпълнение и прозрачност и отчетност в процеса на изпълнение“

По-специално, целите на този комуникационен план включват:

- ☐ Разработване на механизъм за публична информираност и широк обществен интерес към ПИРО;
- ☐ Създаване на модели за партньорство заинтересованите страни за постигане на пълна обществена информираност и ангажираност при изпълнение на ПИРО;
- ☐ Популяризиране на ПИРО чрез пълния инструментариум на връзките с обществеността и средствата за масова информация;
- ☐ Изграждане на доверие у гражданите и заинтересованите страни и формиране на подкрепа за реализацията на ПИРО.

НИВА НА КОМУНИКАЦИЯ:

Комуникационната стратегия включва механизъм за осигуряване на информация, отчетност и прозрачност относно постигнатите резултати и използваните финансови ресурси по програмата за реализация на Плана. Принципът на партньорство и сътрудничество с представителите на различните заинтересовани страни ще бъде прилаган в рамките на целия процес на изпълнението на плана. Местната общност ще

бъде информирана своевременно за начина на изпълнение на мерките от програмата за реализация, за резултатите от тях и за начина, по който са изразходвани финансовите ресурси. Стратегията обхваща две нива на информираност, както следва:

1. Оптимизиране на комуникационните процеси в администрацията, чрез:

☐ Подобряване на вътрешния обмен на документи и информация, и на хоризонталната комуникация;

☐ Осигуряване на лесен достъп до информационните ресурси и оперативната информация на експертите, отговарящи за комуникацията.

2. Осъществяване на конкретни комуникационни политики и дейности насочени към гражданите и към местните обществени и бизнес организации и медиите. Комуникацията на това ниво е подчинена на целите за прозрачност, насърчаване на диалог и сътрудничество – Общинско ниво.

3. Поддържане на ефективна комуникация и координация с регионални структури за развитие, по осигуряване на съответствие на общинския план за развитие със стратегическите документи на регионално ниво;

4. Поддържане на продуктивна комуникация с държавните органи, относно прилагането на методическите указания по разработването и последващите етапи от реализацията на ПИРО, както и с управляващите органи на оперативните програми по усвояването на средства от европейските фондове - Държавни органи на местно ниво.

ЦЕЛЕВИ ГРУПИ:

Целевите групи се различава в зависимост от естеството на съобщението, което трябва да бъде съобщено, като поради тази причина са планирани подходящи инструменти за тяхното достигане и ангажиране. Процесът на идентифициране на целевите групи стартира още на фазата на генериране на идеи за ПИРО на Черноочене 2021-2027 г., като паралелно с това е осигурена прозрачност и достатъчна по вид и количество информация относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло. С това се мотивира обществеността за активно участие в процеса на подготовка и реализация на плана. Една част от обществените структури участва във формулирането на приоритетите и мерките от плана и най-вече по осъществяването на контрол при последващото изпълнение на мерките при тяхната реализация. Основният показател за успеха на плана за развитие е до каква степен са удовлетворени очакванията на заинтересованите страни.

Въз основа на предварителната оценка, основните целеви групи, които са определени включват:

1. Вътрешна целева група

Включва кмет и кметски екип, екипите за разработване, изпълнение и мониторинг на изпълнението на ПИРО на Черноочене, общински служители и служители в общински дружества и предприятия.

☐ **Общинска администрация**

Служителите в общинската администрация са страна и едновременно с това преки участници, както в процеса на разработване на плана за развитие, така и при изпълнението на приоритетите и мерките. Служителите в местната администрация са пряко свързани с цялостния процес по реализацията на местната политика и освен административни и логистични функции могат и трябва да изразяват отношение и по генерирането на стратегически и управленски идеи. Като преки участници и по служебни задължения в процесите по съставяне и изпълнение на плана, те могат да инициират идеи и действия, както и да идентифицират други заинтересовани лица. Тяхно задължение са дейностите по осигуряването на информация и публичност, както и по поддържането на добро взаимодействие и обратна връзка с другите целеви групи. В определени моменти, общинската администрация влиза и в ролята на бенефициент по реализацията на проекти, свързани с административния процес.

☐ **Общински съветници**

Общинските съветници са специфична целева група. Те имат двойна роля - веднъж като членове на колективния орган на местното самоуправление - Общинския съвет, утвърждават и приемат актове на Кмета на общината, свързани с местното развитие и втори път - като пълноправни граждани и представители на гражданското общество в управлението са длъжни да отстояват и да работят в полза на местния обществен интерес. Те притежават обща компетентност за решаване на всички местни въпроси.

2. Външна целева група

Включва граждани, бизнес предприемачи, строители, лица работещи в сферата на културата, образованието, здравеопазването, социалните услуги, свободни професии и др.

☐ **Граждани**

Гражданското участие в процесите на вземане на решения по публичните политики е ново измерение в отношенията между управляващи и граждани. То се позовава на разбирането, че гражданите имат право да бъдат постоянен и самостоятелен участник във формирането на политики. Основно право на всеки европейски гражданин е правото на добра администрация и добро управление.

☐ **Неправителствени организации (НПО)**

Те са едновременно партньор на общината и потенциални бенефициенти. Неправителственият сектор често насърчава инициативи и създава идеи, които

ангажират общината към тяхното осъществяване. Ето защо, те не само ще бъдат информирани за целите, приоритетите и мерките на плана за развитие, но и ще бъдат насърчавани да участват със свои предложения. Конкретни комуникационни действия се насочват към неправителствените организации, предоставящи образователни, социални, културни услуги, туристическите сдружения и към други обществени субекти.

☐ **Бизнес субекти**

Макар и не пряко ангажирани с местното икономическо развитие, местния бизнес е най-силно заинтересован от пълноценно прилагане на всички мерки от плана за развитие. Бизнесът изисква различна степен на разбиране, готовност и компетентност за партньорство при осъществяването на комуникационната стратегия и при реализацията на конкретни мерките от плана за интегрирано развитие. Някои от тези субекти дори не са информирани за тези възможности и не са осъзнали ползите, които могат да имат от такова партньорство.

ДЕЙНОСТИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ:

Инструментите за изпълнение на комуникационния план са разделени на три групи според тяхната конкретна цел:

1. Събития и публикации в медиите

☐ Пресконференции и брифинги на представителите на общинска администрация за подготовката, организацията по разработването на ПИРО и за възможностите по осигуряване на външно финансиране на мерките, заложи в него. Кратките брифинги ще бъдат насочени най-вече за обявяване на отделни проблеми, постижения, осигурено външно финансиране за изпълнение на дейности и проекти включени в ПИРО и др.

☐ Прессъобщения и обзори - насочени към медиите, като средство за осведомяване на местната общност за действията по съставянето на плана за развитие и за постиженията при неговото изпълнение;

☐ Интернет сайта на общината - това е най-гъвкавият и лесно достъпен инструмент за комуникация със заинтересованите страни. Проектът на плана за развитие се публикува на Интернет страницата, като се осигуряват on-line възможности за обратна връзка - мнения, становища, съждения и предложения на заинтересованите страни. В рамките на общата комуникационна стратегия на страницата се публикуват задължително и последващите годишни отчети за изпълнението на ПИРО на Черноочене. Интернет страницата на общината (<https://chernoochene.com>) се използва като средство за редовно предоставяне на актуална информация за оперативните програми, информация за одобрени проекти, обяви за обществени поръчки и насоки за прилагане на мерките за информация и публичност.

2. Информационни срещи със целевите групи

□ Фокус – групи, граждански панели, семинари, експертни обсъждания и др. - Тази форма ще бъде използвана периодично, най-вече преди вземането на решения, свързани с разработването и изпълнението на ПИРО. Срещите ще се организират по инициатива на администрацията или по инициатива на определена целева група. Обявяват се предварително по основните комуникационни канали - печатни и електронни медии и на страницата на община Черноочене (<https://chernoochene.com>). Протичането на срещите не следва специфични правила. Основната цел е да се даде възможност на колкото се може повече хора да изразят своето мнение. Начинът на провеждане е разнообразен - може да се започне с отворена презентация, след което да премине в дискусия в малки групи, с представяне на общите мнения от груповата работа;

□ Консултирането като форма на гражданско участие - процес, при който гражданите и представители на групи с общ интерес, коментират официални предложения и допринасят с участието си за генерирането на идеи и управленски решения;

□ Проучвания - провеждат на отделни етапи – 1) при стартиране на разработването на ПИРО на Черноочене и цели събиране от заинтересованите страни на максимален брой виждания и становища относно проблемите, предизвикателствата и вижданията за развитие на общината през периода 2021-2027 г.; 2) по време на реализацията /периодични анкети/ на приоритетите и мерките от плана, с оглед установяване на удовлетвореността на заинтересованите страни от постигнатите резултати. Анкетирането се провежда с предварително подготвен инструментариум (анкетни карти);

□ Обществени обсъждания - в рамките на разработването на ПИРО се провежда обществено обсъждане съгласно изисквания на закона.

**ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА
УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ НУЖДИ И ЗА ПОДКРЕПА
НА ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ И НА ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА
СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ОБЩИНИ**

Прилагането на интегриран подход за планиране на регионалното и пространствено развитие на Община Черноочене дава отговор на набелязаните нужди и потенциал за развитие, изисква целите да бъдат съгласувани и да предвиждат взаимодействие с факторите, условията и потенциала за специфичното развитие на общината и отделните сектори на икономиката.

Съгласно Методическите указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г. на МРРБ, в ПИРО следва да се определят приоритетни зони за въздействие. В тях основно ще бъде съсредоточено изпълнението на мерките, предвидени в програмата за реализация на плана. Те следва да се определят на база на анализа на силните и слабите страни на

общинската територия, резултатите от проучването на общественото мнение, стратегическите документи на Общината, както и на потенциалите за развитие. Това изискване е свързано с водещият принцип за „единство на социално-икономическото и пространственото планиране“.

Зоните за прилагане на интегриран подход, представляват обособена териториална структура (или сбор от обособени територии), със характерни черти или потенциал, където е възможно да се насочат целево усилия и ресурси. Зоните следва да са части от територията на общината с конкретно функционално предназначение или собствен потенциал за развитие.

Определянето на зоните е съобразено с извършения анализ на ситуацията, и установения потенциал за развитие, както на местно, така и на над-общинско ниво.

При определянето им са приложени следните условия:

☐ Съгласуваност с предвиждания на ОУП за развитие на селищната мрежа в община Черноочене, като при определянето им е търсено постигането на синергия между двата планови документа, за да се съобрази дългосрочното пространствено развитие със средносрочното социално-икономическо развитие на общината;

☐ Обособената зона притежава еднородни характеристики, които са обвързани с идентифицираните нужди на местното население;

☐ Зоната е територия, на която са идентифицирани приоритетни проекти;

☐ Зоната е съвкупност от елементи, които имат потенциал за прилагане на интегриран подход за развитие на територията.

За определянето на приоритетни зони за въздействие са взети предвид и следните фактори:

☐ населението, което ще се възползва от направените инвестиции;

☐ резултатите от анализа на територията на общината и обобщения SWOT анализ;

☐ броят заявени проекти и идеи за развитието на конкретната територия;

☐ проектната готовност на предвидените интервенции за конкретна територия.

На база на изброените фактори са определени две приоритетни зони за въздействие, върху които в най-силна степен ще се реализира прилагането на интегриран подход.

Определените зони не са приоритизирани, тъй като те са различни по своя характер, и има допълняемост между проектите, които биха засегнали дадена зона, и влиянието им върху населението, живеещо на територията на общината.

ЗОНА 1: „Селищен център“

Специфика на зона 1: Зоната включва с. Черноочене, с. Среднево, с. Пряпорец, с. Каблешково и с. Нови пазар и с. Железник. Селищата са разположени около основната транспортна артерия I - 5 Стара Загора – Хасково – Кърджали, която осигурява връзка с двата областни града – в посока север – гр. Хасково и в посока юг – гр. Кърджали. Зоната включва освен жилищни зони (Жм), терени предвидени за инвестиции в промишлени зони (Пп) и административно обслужващи зони.

Аргументация за избора: Селищата са разположени в близост едно с друго, като през последните години се оформят като обособен агломерационен ареал. Налична е интегрираност по отношение на инфраструктурата – улична и ВиК мрежа. Поради добротата си транспортна и комуникационна достъпност, в селищата включени в зоната се отчита засилени инвестиции в жилищно строителство, което води до ръст на населението. Наличен е потенциал за развитие на икономически и социални дейности.

Потенциал за прилагане на интегриран подход: прилагането на интегриран подход е възможно да се прилага на секторно ниво, по отношение на комплексни проекти за подобряване на обществената среда и подобряване на уличната мрежа, включително улично осветление и рехабилитация на околното пространство. Обособяването на няколко промишлени терени дава възможност за допълнителни инвестиции, които да спомогнат за осигуряване на заетост и по-висок доход на местното население. Подобни инвестиции също дават възможност за интегриран подход, чрез парцелиране, изготвяне на ПУП и съответната техническа инфраструктура от местната власт (при наличие на инвеститорски интерес) и от икономически субекти (за отваряне на нови и разширяване на съществуващи производство). Допълнителни възможности и потенциал се крият в дейностите за въвеждане на ЕСМ в еднофамилни и многофамилни жилищни сгради и в сградите на образователната и културна инфраструктура.

Ключовите мерки и дейности, които ще подкрепят развитието на зоната включват:

- о Мярка 1.1., Дейност 1: „Реконструкция на СУ „Христо Смирненски“ с. Черноочене, включващо: модернизация и внедряване на мерки за енергийна ефективност на сградния фонд и благоустрояване на дворни площи“;

- о Мярка 1.2., Дейност 2: „Изграждане на младежки дом в с. Черноочене“;

- о Мярка 2.1., Дейност 1: „Рехабилитация на вътрешна улична мрежа, тротоари и принадлежностите към тях в населените места на територията на община Черноочене“;

- о Мярка 2.1., Дейност 2: „Изграждане на автогара Черноочене“;

- о Мярка 2.1., Дейност 3: „Изграждане на площад със сцена в кв. 7, паркоустрояване и благоустрояване с места за спорт и отдих в кв. 4 и кв. 7 по плана на с. Черноочене – център и пешеходна пътека тип пасарел при главен път I-5 в с. Черноочене“;

о Мярка 2.3., Дейност 1: „Изграждане на ПСОВ, с. Черноочене, с. Среднево, с. Пряпорец, с. Каблешково и с. Нови пазар“;

о Мярка 2.5., Дейност 1: „Разработване на планове за регулация за обособяване на бизнес зони“.

ЗОНА 2: „Култура и отдих“

Специфика на зона 2: Зоната включва две обособени територии за развитие. Под-зона 1 обхваща селища Пчеларово и Петелово, където се отчита наличие на културни ценности. Под-зона 2 обхваща с. Женда, като в зоната попадат забележителност, като Тракийско светилище Биюк тепе, Елови находища, Поддържан резерват "Казълчерпа", ловното стопанство и др. Обособената зона позволява да бъдат съчетани възможности за културно изживяване, отдих сред природата и активна почивка.

Аргументация за избора: Наличието на различни елементи (природа, култура, паметници на културата и ловно стопанство), създават предпоставки за развитието на разнообразна среда, където успешно да се комбинират спорт, рекреация, природа и култура. Обособената територия може да бъде превърната в привлекателно място както за местното население, така посетители на общината, превръщайки се във „визитна“ картичка на общината.

Потенциал за прилагане на интегриран подход: двете под-зони предполагат бъдещо развитие чрез инвестиции в нейните отделни компоненти, като създаването интегриран продукт е приложимо за всеки един от тях, напр. съчетаването на културни и спортни прояви, с образование и природосъобразни мерки за опазване на околната среда, и включването на културното наследство като инструмент за възпитание и развитие.

Ключовите мерки и дейности, които ще подкрепят развитието на зоната включват:

о Мярка 1.2., Дейност 1: „Рехабилитация (в т.ч. внедряване на ЕСМ), оборудване и обзавеждане на читалища“;

о Мярка 1.2., Дейност 3: „Основен ремонт на къща за представяне и експониране на местното културно и битово наследство в с. Пчеларово, общ. Черноочене“;

о Мярка 1.2., Дейности 4: „Подкрепа за участие на самодейните колективи в национални и международни фестивали и концерти“;

о Мярка 2.5., Дейност 3: „Разработване и разпространение на маркетингови рекламни материали за популяризиране на община Черноочене“.

При извършването на междинната оценка беше направен преглед и анализ на изпълнението на всички приоритети и цели на ПИРО на община Черноочене за периода от 2021 до 2024 г. включително:

Приоритет 1: „Подобряване на обществените услуги и условия за развитие на местните жители“

Един от основните фактори свързани с промяната на мястото на местоживеене, е свързан с достъпа до качествени образователни, социални и административни услуги. В същото време, подобряването и съхранението на местните културни институции, съхраняващи традициите и идентичността на местните жители са важни за сплотяване на местната общност. Тези сфери са основна отговорност на общината и тя има грижа освен чрез финансиране на делегираните от държавата дейности, както да осигури тяхното предоставяне, така и да поддържа материално-техническата база и да изгражда нова, съответстваща на нуждите и интересите на жителите.

Приоритетът включва три мерки чрез изпълнението, на които ще се подобрят и модернизират образователните и социалните услуги на територията на общината.

Мярка 1.1.: Модернизиране и подобряване на образователните и социалните услуги

Мярка е насочена към подобряване достъпа до качествени образователни и социални услуги.

За изпълнение на мярката са предвидени следните дейности:

- ❖ **Дейност 1: „Реконструкция на СУ „Христо Смирненски“, с. Черноочене, включващо: модернизация и внедряване на мерки за енергийна ефективност на сградния фонд и благоустрояване на дворни площи“**

Дейността предвижда модернизация и внедряване на мерки за енергийна ефективност на сградния фонд и благоустрояване на дворни площи, включително и всички съпътстващи разходи.

За разглеждания период са изпълнени следните проекти:

- Реконструкция на СУ „Христо Смирненски“ с. Черноочене, включващо: модернизация и внедряване на мерки за енергийна ефективност на сградния фонд и благоустрояване на дворни площи", на стойност: 866 133,00 лв., финансиран от ПРСР.

Изпълнение по мярката може да се определи като МНОГО ДОБРО.

❖ Дейност 2: „Подобряване и модернизация на материалната база на ДГ и училищата в общината, внедряване на ЕСМ и благоустрояване на околното пространство“

В тази дейност е предвидено обновяване на оборудването и обзавеждане, рехабилитация на сградния фонд и внедряване на мерки за енергийна ефективност, вкл. инсталиране на соларна инсталация за БГВ и благоустрояване на дворни площи.

Изпълнението на мярката може да се определи като ДОБРО. До края на плановия период Община Черноочене трябва да продължи усилията по реализация на предвидените в Дейност 2 мерки.

❖ Дейност 3: „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания – Компонент 4“

Дейността предвижда осигуряване на мрежа от услуги в домашна среда и изграждане на подходящ материален и кадрови капацитет за предоставянето им чрез въвеждане на модел за патронажни грижи за възрастни хора и лица с увреждания, вкл. с хронични заболявания и трайни увреждания за осигуряване на почасови мобилни интегрирани здравно-социални услуги в техните домове.

За разглеждания период са изпълнени следните проекти:

- „Активно приобщаване на хората в неравностойно положение от община Черноочене“, на стойност: 391 162 лв., финансиран от Програма "Развитие на човешките ресурси" 2021-2027 – проектът е в процес на изпълнение;
- Проект „Грижа в дома“, на стойност: 627 037 лв., финансиран от Програма "Развитие на човешките ресурси" 2021-2027 – проектът е приключен;
- „Патронажна грижа + -компонент 2“, на стойност: 68 867 лв., финансиран от Програма "Развитие на човешките ресурси" 2021-2027 – проектът е приключен;

Изпълнение по мярката може да се определи като МНОГО ДОБРО.

❖ Дейност 4: „Разширяване и разкриване на социалните услуги в общината и обучение на социалните работници“

В рамките на тази дейност е предвидено изграждане на център от семеен тип за възрастни хора в бившата детска градина на с. Даскалово и Дневен център за лица с леки психични отклонения. Предвижда се и обучение на социалните работници, предоставящи социалните услуги.

Изпълнението на мярката може да се определи като СЛАБО. До края на плановия период Община Черноочене трябва да продължи усилията по реализация на предвидените в Дейност 4 мерки.

❖ Дейност 5: „Повишаване на квалификацията и обучение на педагогическия и непедагогическия персонал в образователните институции“

В тази дейност е предвидено обучение и повишаване на професионалните умения на педагогическия и непедагогическия персонал.

Изпълнението на мярката може да се определи като СЛАБО. До края на плановия период Община Черноочене трябва да продължи усилията по реализация на предвидените в Дейност 5 мерки.

❖ Дейност 6: „Реконструкция на ДГ „Знаме на мира“, с. Черноочене и изграждане на нови площадки за игри и обучение“

Дейността включва основен ремонт, реконструкция и изграждане на нови площадки за игри и обучение и благоустрояване на двора на ДГ „Знаме на мира“, с. Черноочене.

За разглеждания период са изпълнени следните проекти:

- „Основен ремонт, реконструкция и изграждане на площадки за игри и благоустрояване на двора на ДГ „Знаме на мира“, на стойност: 157 815 лв., финансиран от Проект „Красива България“;
- „Основен ремонт на детско заведение „Знаме на мира“, на стойност: 397 023 лв., финансиран от Проект „Красива България“;

Изпълнение по мярката може да се определи като МНОГО ДОБРО.

❖ Дейност 7: „Осигуряване на топъл обяд“

В тази дейност е предвидено осигуряване на безплатен топъл обяд за нуждаещи се лица, които са изпаднали в неблагоприятно социално положение на територията на община Черноочене.

За разглеждания период са изпълнени следните проекти:

- „Топъл обяд в община Черноочене“, на стойност: 3 413 907 лв., финансиран от Програма "Развитие на човешките ресурси" 2021-2027 – проектът е в процес на изпълнение.

Изпълнение по мярката може да се определи като МНОГО ДОБРО.

Мярка 1.2.: Съхраняване и запазване на културните традиции и идентичност

Мярка е насочена към подобряване и съхранение на местните културни институции.

За изпълнение на мярката са предвидени следните дейности :

❖ Дейност 1: „Рехабилитация (в т.ч. внедряване на ЕСМ), оборудване и обзавеждане на читалища“

Дейността включва модернизиране на читалищата на територията на общината, в т.ч. внедряване на мерки за ЕЕ и подобряване на техническата безопасност на тяхната дейност.

За разглеждания период са изпълнени следните проекти:

- Закупуване на съоръжения, оборудване, обзавеждане, озвучителна аудио и видео техника и компютърни конфигурации за читалища - НЧ „Дружба 1956” с. Габрово, НЧ „Никола Вапцаров- с. Комунига 1957” с. Комунига, НЧ „Иван Буюклиев 1926” с. Пчеларово, НЧ „Пробуда 1952” с. Черноочене и филиали с. Бели вир, с. Минзухар, с. Петелово, с. Паничково, с. Лясково на територията на община Черноочене на обща стойност: 40 946,00 лв. по ПРСР.

Изпълнението на мярката може да се определи като ДОБРО. До края на плановия период Община Черноочене трябва да продължи усилията по реализация на предвидените в Дейност 1 мерки.

❖ Дейност 2: „Изграждане на младежки дом в с. Черноочене“

Дейността включва модернизиране на читалищата на територията на общината, в т.ч. внедряване на мерки за ЕЕ и подобряване на техническата безопасност на тяхната дейност.

Изпълнението на мярката може да се определи като СЛАБО. До края на плановия период Община Черноочене трябва да продължи усилията по реализация на предвидените в Дейност 1 мерки.

❖ Дейност 3: „Основен ремонт на къща за представяне и експониране на местното културно и битово наследство в с. Пчеларово, общ. Черноочене“

Дейността предвижда обновяване на къща за експониране на местното наследство, обновяване на околното пространство, изграждане на експозиционни пространства.

За разглеждания период са изпълнени следните проекти:

- „Реконструкция на „Къща за представяне и експониране на местното културно и битово наследство“ в УПИ XVI-47, кв. 10 по Кадастрално-регулационния план на с. Пчеларово, общ. Черноочене, обл. Кърджали“ на обща стойност: 154 163 лв. по ПРСР.

Изпълнението на мярката може да се определи като МНОГО ДОБРО.

- ❖ **Дейност 3: „Основен ремонт на къща за представяне и експониране на местното културно и битово наследство в с. Пчеларово, общ. Черноочене“**

Изпълнението на мярката може да се определи като СЛАБО. До края на плановия период Община Черноочене трябва да продължи усилията по реализация на предвидените в Дейност 3 мерки.

Мярка 1.3.: Обслужване и развитие на административното обслужване

Мярка е насочена към подобряване достъпа до качествени административни услуги.

За изпълнение на мярката са предвидени следните дейности:

- ❖ **Дейност 1: „Осигуряване и разширяване на електронните услуги, предоставяни от общинската администрация“**

Дейността предвижда въвеждане на нови онлайн услуги и технологично обновяване на материалната база.

Изпълнението на мярката може да се определи като СЛАБО. До края на плановия период Община Черноочене трябва да продължи усилията по реализация на предвидените в Дейност 1 мерки.

- ❖ **Дейност 2: „Повишаване на капацитета и ключовите компетенции на служителите на общинската администрация“**

Дейността предвижда участие в професионални обучения, обмяна на опит, внедряване на добри практики в управлението и др.

Изпълнението на мярката може да се определи като СЛАБО. До края на плановия период Община Черноочене трябва да продължи усилията по реализация на предвидените в Дейност 2 мерки.

❖ Дейност 3: „Осигуряване на безплатен интернет на открити и закрити обществени пространства на територията на общината“

Дейността предвижда изграждане и поддържане на безжична мрежа за безплатен интернет достъп на открити и закрити обществени места.

Изпълнението на мярката може да се определи като СЛАБО. До края на плановия период Община Черноочене трябва да продължи усилията по реализация на предвидените в Дейност 3 мерки.

Общата оценката от изпълнението на дейностите и предприетите мерки по **Приоритет 1: „Подобряване на обществените услуги и условия за развитие на местните жители“**, е оценена като **МНОГО ДОБРА** степен на изпълнение. Приоритетът е насочен към подобряване достъпа до качествени образователни, социални и административни услуги. В същото време, подобряването и съхранението на местните културни институции, съхраняващи традициите и идентичността на местните жители са важни за сплотяване на местната общност. Тези сфери са основна отговорност на общината и тя има грижа освен чрез финансиране на делегираните от държавата дейности, както да осигури тяхното предоставяне, така и да поддържа материално-техническата база и да изгражда нова, съответстваща на нуждите и интересите на жителите. В изпълнение на **Приоритет 1** в индикативната финансова таблица са планирани средства в размер на 4 256 181 лв. За изпълнение на приоритета са заложили 3 мерки. По всички мерки са реализирани проекти и дейности, като общото техническо изпълнение е 70% за мярка 1.1., 60% за мярка 1.2. и 73% за мярка 1.3., или общо техническото изпълнение на **Приоритет 1** е близо 70%. Изразходените средства са в размер на 4 140 592 лв, което представлява 97% финансово изпълнение. В заключение изпълнението на **Приоритет 1** може да се определи като **МНОГО ДОБРО**.

Приоритет 2: „Модерна и безопасна среда на живот“

Вторият приоритет е насочен към изграждане на привлекателни, сигурни и здравословни места за живеене, работа и посещение в общината, чрез разширяване на откритите пространства, предлагане, транспортна свързаност между населените места и вътрешните комуникационни връзки, повече удобства за отдих, спорт и развлечения на жителите, запазване и съхранение на околната среда. Добре уредената среда има и косвено значение за подобряването на привлекателността на населените места, като важен фактор за хората при избор на място за живот, работа и развитие на бизнес.

Общината се стреми да предоставя съдействие на потенциални инвеститори чрез обособяване на нови урбанизирани терени на територията на общината, съобразени с нуждите на бизнеса, в т.ч. и чрез координиране и създаване на условия за по-бързо изграждане техническа инфраструктура.

За постигане целите на приоритета са заложили следните мерки:

Мярка 2.1.: Благоустрояване на обществената среда

Тази мярка е насочена към благоустрояване на обществената среда на територията на общината.

В мярка 2.1. са застъпени следните дейности:

❖ Дейност 1: „Рехабилитация на вътрешна улична мрежа, тротоари и принадлежности към тях в населените места на територията на община Черноочене“

Предвидените мерки са част от интегриран проект на секторно ниво, включващ асфалтиране и благоустрояване на уличната мрежа, тротоари и паркови пространства и осветление в с. Черноочене (кв. 4) и селата Пряпорец, Среднево, Драганово, Петелово, Габрово, Комуника и Паничково.

Изпълнението на мярката може да се определи като ДОБРО. До края на плановия период Община Черноочене трябва да продължи усилията по реализация на предвидените в Дейност 1 мерки.

❖ Дейност 2: „Изграждане на автогара Черноочене“

Дейността предвижда изграждане на нова автогара на два етажа с обособени зони за техническо обслужване, паркинг и офисни и търговски площи.

За разглеждания период са изпълнени следните проекти:

- „Изграждане на обект: "Автогара в с. Черноочене" (автогара и обслужващи сгради и съоръжения)“, на стойност: 445 226 лв., финансиран от Републикански бюджет.

Изпълнение по мярката може да се определи като МНОГО ДОБРО.

❖ Дейност 3: „Изграждане на площад със сцена в кв. 7, паркоустрояване и благоустрояване с места за спорт и отдиш в кв. 4 и кв. 7 по плана на с. Черноочене – център и пешеходна пътека тип пасарел при главен път I-5 в Черноочене“

Предвидените мерки са част от интегриран проект за оформяне на площадно пространство, изграждане на сцена и обслужваща сграда, изграждане на пасарелка над главен път I-5 и две паркови зони в УПИ V и УПИ XIV.

За разглеждания период са изпълнени следните проекти:

- „Пешеходна връзка тип пасарел при главен път I-5 в с. Черноочене“, на стойност: 372 719 лв., финансиран от ПРСР;

Изпълнение по мярката може да се определи като МНОГО ДОБРО.

❖ Дейност 4: „Обновяване и реконструкция на уличната мрежа и обществени зони в населените места от общината“

Предвидените мерки са част от интегриран проект, включващ рехабилитация на уличната мрежа и прилежащите площи, изграждане на енергийно ефективно осветление, обновяване и изграждане на детски и спортни площадки, паркови зони и рехабилитация на селищни центрове.

За разглеждания период са изпълнени следните проекти:

- „Повишаване на енергийната ефективност на системите за улично осветление в населените места в община Черноочене“, на стойност: 715 662 лв., финансиран от Национален план за възстановяване и устойчивост – проектът е в процес на изпълнение;
- „Рехабилитация на вътрешна улична мрежа, тротоари и принадлежностите към тях в населените места на територията на община Черноочене“, на стойност: 971 099 лв., финансиран от ПРСР;

Изпълнение по мярката може да се определи като МНОГО ДОБРО.

❖ Дейност 5: „Рехабилитация на улица в с. Черноочене, общ. Черноочене при о.т. 96 до о.т. 215ж и изграждане на улично осветление“

Предвидените мерки са част от интегриран проект, включващ асфалтиране и благоустрояване на улична мрежа, тротоари и изграждане на осветление в с. Черноочене.

За разглеждания период са изпълнени следните проекти:

- „Рехабилитация на улица в с. Черноочене, общ. Черноочене при о.т. 96 до о.т. 215ж и изграждане на улично осветление“, на стойност: 110 025 лв., финансиран от ПРСР;

Изпълнение по мярката може да се определи като МНОГО ДОБРО.

Мярка 2.2.: Обновяване и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в административни и жилищни сгради

Тази мярка е насочена към обновяване и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в административни и жилищни сгради.

В мярка 2.2. са застъпени следните дейности:

❖ **Дейност 1: „Обновление, въвеждане на ЕСП и инсталиране на соларна инсталация на БГВ в административни сгради“**

Дейността включва извършване на обследвания за енергийна ефективност, изпълнение на предписаните мерки, въвеждане на ВЕИ (при техническа възможност) и модернизация на енергийните системи в сградите.

Изпълнението на мярката може да се определи като СЛАБО. До края на плановия период Община Черноочене трябва да продължи усилията по реализация на предвидените в Дейност 1 мерки.

❖ **Дейност 2: „Създаване на общински информационен център за ЕЕ“**

Дейността предвижда обособяване на център за ЕЕ, оборудване и обзавеждане, разпространение на информация и материали.

Изпълнението на мярката може да се определи като СЛАБО. До края на плановия период Община Черноочене трябва да продължи усилията по реализация на предвидените в Дейност 2 мерки.

❖ **Дейност 3: „Въвеждане на ЕСМ в многофамилни и еднофамилни сгради на територията на общината“**

Дейността включва изготвяне на технически паспорти на сградите, енергийни обследвания, изпълнение на мерки за ЕЕ, съпътстващи дейности и конструктивно укрепване, инсталиране на възобновяеми енергийни източници, използване на високо ефективни отоплителни системи.

Изпълнението на мярката може да се определи като СЛАБО. До края на плановия период Община Черноочене трябва да продължи усилията по реализация на предвидените в Дейност 3 мерки.

Мярка 2.3.: Обновяване и разширяване на водоснабдителната и канализационната инфраструктура и защита от климатичните промени
--

Тази мярка е насочена към обновяване на водоснабдителната и канализационната инфраструктура на територията на общината и защита от климатичните промени.

В мярка 2.3. са застъпени следните дейности:

❖ Дейност 1: „Изграждане на ПСОВ, с. Черноочене, с. Среднево, с. Пряпорец, с. Каблешково и с. Нови пазар“

Дейността предвижда изграждане на ПСОВ в изброените населени места.

Изпълнението на мярката може да се определи като СЛАБО. До края на плановия период Община Черноочене трябва да продължи усилията по реализация на предвидените в Дейност 1 мерки.

❖ Дейност 2: „Реконструкция и рехабилитация на вътрешната водопроводна мрежа и изграждане на допълнително водоснабдяване в населените места“

Дейността предвижда реконструкция и подмяна на водопроводната мрежа и възстановяване на пътната настилка. Извършване на проучвания, изграждане на сондажни кладенци, каптиране, монтиране на тласкатели, свързване към съществуващата мрежа и други дейности.

Изпълнението на мярката може да се определи като СЛАБО. До края на плановия период Община Черноочене трябва да продължи усилията по реализация на предвидените в Дейност 2 мерки.

❖ Дейност 3: „Реконструкция и изграждане на канализационни системи и локални ПСОВ в населените места от община Черноочене“

Дейността предвижда изграждане на ПСОВ, реконструкция и доизграждане на съществуващи канализационни системи и включването им в новоизградените пречиствателни станции.

Изпълнението на мярката може да се определи като СЛАБО. До края на плановия период Община Черноочене трябва да продължи усилията по реализация на предвидените в Дейност 3 мерки.

❖ Дейност 4: „Подобряване и поддържане на екологичната инфраструктура в община Черноочене“

Дейността предвижда извършване на корекции на съществуващи дерета в общината, мониторинг и поддържане на язовирите, общинска собственост.

Изпълнението на мярката може да се определи като СЛАБО. До края на плановия период Община Черноочене трябва да продължи усилията по реализация на предвидените в Дейност 4 мерки.

Мярка 2.4.: Поддържане и реконструкция на общинската пътна мрежа

Тази мярка е насочена към поддържане на общинската пътна мрежа.

В мярка 2.4. са застъпени следните дейности:

❖ Дейност 1: „Поддържане и реконструкция на общинската пътна мрежа“

Дейността е свързана с подобряване на експлоатационните качества на общинската пътна мрежа и нейната безопасност.

За разглеждания период са изпълнени следните проекти:

- „Рехабилитация на път KRZ1433/ I-5, Черноочене – Железник /-Свободиново - Граница общ. (Черноочене - Кърджали) - Севдалина - Чилик - /I-5 /“, на стойност: 1 892 182 лв., финансиран от ППСР;
- „Основен ремонт на обект: "Път KRZ 2435/II-58, Габрово - Комунига/- Черна нива - Ново селище - Бакалите - /KRZ1343/ (Участък от центъра на с. Бакалите до път KRZ 1434)“, на стойност: 205 338 лв., финансиран от Републикански бюджет;
- „Рехабилитация на общински път KRZ 2461/KRZ 1430, Пчеларово-Минзухар/ Минзухар – мах. Минзухар“, на стойност: 288 109 лв., финансиран от Републикански бюджет;
- „Основен ремонт на път KRZ2452/KRZ 1434, Черноочене - Бели вир / Бели вир - мах. Повиен“, на стойност: 340 000 лв., финансиран от Републикански бюджет;

Изпълнение по мярката може да се определи като МНОГО ДОБРО.

Мярка 2.5.: Бизнес инвестиции и модернизиране на бизнеса

Тази мярка е насочена към дейности за модернизиране на бизнеса и нови бизнес инвестиции на територията на общината.

В мярка 2.5. са застъпени следните дейности:

❖ Дейност 1: „Разработване на планове за регулация за обособяване на бизнес зони“

Дейността е насочена към обособяването на терени и изготвяне на ПУП за отредените промишлени зони.

Изпълнението на мярката може да се определи като **СЛАБО**. До края на плановия период **Община Черноочене** трябва да продължи усилията по реализация на предвидените в Дейност 1 мерки.

❖ Дейност 2: „Частни инвестиции за развитие, разширяване и обновяване на бизнеса“

Дейността е насочена към инвестиции за разкриване на нови предприятия, технологично обновление на селското стопанство, преработващата промишленост и услугите.

Изпълнението на мярката може да се определи като **СЛАБО**. До края на плановия период **Община Черноочене** трябва да продължи усилията по реализация на предвидените в Дейност 2 мерки.

❖ Дейност 3: „Разработване и разпространение на маркетингови рекламни материали за популяризиране на община Черноочене“

Дейността е насочена към изготвяне и разпространение на материали, популяризиращи общината.

Изпълнението на мярката може да се определи като **СЛАБО**. До края на плановия период **Община Черноочене** трябва да продължи усилията по реализация на предвидените в Дейност 3 мерки.

Общата оценката от изпълнението на дейностите и предприетите мерки по **Приоритет 2: „Модерна и безопасна среда на живот“**, е оценена като **ДОБРА** степен на изпълнение. Приоритетът е насочен към изграждане на привлекателни, сигурни и здравословни места за живеене, работа и посещение в общината, чрез разширяване на откритите пространства, предлагане, транспортна свързаност между населените места и вътрешните комуникационни връзки, повече удобства за отдих, спорт и развлечения на жителите, запазване и съхранение на околната среда. За изпълнението на приоритета са заложили 5 мерки. За Приоритет 2 в индикативната финансова таблица са планирани средства в размер на 21 984 784 лв. По всички мерки са реализирани проекти и дейности, като общото техническото изпълнение е, както следва: 76% за мярка 2.1., 33% за мярка 2.2., 35% за мярка 2.3., 83% за мярка 2.4. и 71% за мярка 2.5., или общо техническото изпълнение на Приоритет 2 е 60%. Изразходените средства са в размер на 12 421 771

лв, което представлява 57% финансово изпълнение. В заключение изпълнението на Приоритет 2 може да се определи като ДОБРО.

3.3. ОБЩИ РЕЗУЛТАТИ ОТ МЕЖДИННАТА ОЦЕНКА НА ДЕЙСТВАЩИЯ ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ

Анализът на изпълнението на ПИРО на община Черноочене за периода 2021-2027 г. е разработен в съответствие с критериите за приложимост, ефективност, ефикасност, обоснованост, въздействие и устойчивост. На територията на общината съществуват значими ресурси, които биха могли да доведат до решаване на основните проблеми, постигайки по-устойчиво икономическо развитие. Анализът на социално-икономическия профил, обаче, показва, че въпреки реализираните проектни дейности за подобряване на инфраструктурата, опазване на околната среда и биологичното разнообразие, популяризиране на културното наследство и трансгранично сътрудничество, основни проблеми продължават да бъдат ниската конкурентоспособност на местната икономика, високата безработица и отрицателна демографска характеристика. В резултат на анализа бе заключено, че е необходимо преразглеждане на приоритетите и насочване на вниманието на мерките, които биха довели до подобряване на социално-икономическата ситуация в района и постигане на устойчив, интелигентен и приобщаващ растеж.

Планът за интегрирано развитие на община Черноочене за периода 2021-2027 г. е съобразен с изискванията на националното и европейското законодателство в областта на регионалното развитие, както и с целите и приоритетите за развитие, дефинирани в стратегическите планови документи на регионално, национално и европейско ниво.

Визията на ПИРО-Черноочене 2021-2027 г. за развитието на община Черноочене в общия си вид звучи актуално и отговаря на приоритетите, съдържащи се в Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г., Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южния Централен район за планиране 2021-2027 г. и Общия устройствен план на община Черноочене. Определената основна стратегическа цел за развитие е обвързана с конкретно поставената стратегическа визия за икономическо и социално развитие.

Основната характеристика в национален план, даваща отражение и върху условията за развитие на местно ниво, е икономическата и финансова нестабилност в цялата страна, съчетана с политическата обстановка и оказваща влияние върху средата за изпълнение на ПИРО.

При анализиране и проследяване на условията за изпълнение на ПИРО са отчетени и настъпилите промени в социално-икономическите условия, оказващи въздействие върху социално-икономическото развитие на общината.

Анализ на икономическото и социално развитие на общината

Икономика

Община Черноочене се намира в Южен централен регион за планиране, северозападно от областния център – Смолян. Общината има обща граница с община в северозападната част на област Кърджали. Територията на общината е 327,1 км², което представлява 10.2% от територията на област Кърджали. Границите ѝ са както следва:

- ☐ На юг граничи с общините Кърджали и Ардино;
- ☐ В западната и северната си част общината има общи граници с община Баните от област Смолян и с общините Асеновград и Първомай от област Пловдив;
- ☐ На север-североизток граничи с общините Хасково и Минерални бани от област Хасково.

Територията на община Черноочене е сформирана от землищата на 50 населени места, като липсва градски център. Населението към 31.12.2019 г. възлиза на 8 772 души. Общинският център е село Черноочене. Територията на общината е слабо заселена - 32 души на км².

През територията на общината преминава първокласен път I - 5 Стара Загора – Хасково – Кърджали, в направление север –юг, който е част от ЕТК № 9 Хелзинки – Димитровград – Александрополис.

Стратегическо значение за общината имат и:

- ☐ Път II - 58 Асеновград - Черноочене с връзка към I – 5. Пътят осигурява връзка на общинската пътна мрежа и голяма част от населените места с общинския и областен център;
- ☐ Път III - 5071 Кърджали – Чифлик - Стремци-Драганово - Черноочене и III - 506 Черноочене – Караманци - Хасковски минерални бани - Горски извор, което улеснява достъпа както до близките общини, така и до другите областни центрове.

Община Черноочене има изградени исторически и социално-икономически връзки със съседните общини. Има относително силни функционални връзки с община Кърджали, по-линия на здравни, икономически, образователни и културни връзки. Улеснената транспортен достъпност осигурява възможност за ежедневна мобилност на работна ръка, образователна мобилност (особено за децата след 7-ми клас), както и достъп до голям пазар за местните търговци и производители.

Силна свързаност общината има и с община Минерални бани, като връзките допълнително се засилиха посредством създадената съвместна Местна инициативна група „Минерални бани-Черноочене“, в които се търсят решения на общи проблеми на територията на двете общини.

Състояние на местната икономика

Национални и регионални тенденции

Община Черноочене е част от Южен централен район, който допринася за 14.16% от БВП на страната, а приноса на област Кърджали е средно около 1.1% за последните години за растежа на БВП в страната. Данните показват, че областта има сходен икономически растеж в сравнение с националните тенденции.

По отношение на БВП на глава от населението, данните сочат, че нивата в Южен централен район и област Кърджали са под средните стойности за страната – съответно 85.8% и 66.1%. Констатираните различия намаляват през последните години, но основният фактор е свързан с по-бързия темп на намаление на население в сравнение с националните тенденции.

Обща характеристика на местната икономика

Най-големите и значими предприятия в общината работят в областта на шивашката промишленост, като най-големите – „Данигер“ ЕООД, „Бамес“ ЕООД и „МТЕХ“ ЕООД са разположени в с. Черноочене. На територията на общината функционира и фирма “Продакшън” с. Габрово – с 80 души персонал, като има по-малки предприятия разположени в селата Комунига, Габрово, Лясково и др. В с. Пчеларово функционира фирма за мебели „Модекс“. Важно значение за общината има и машиностроителния сектор, като в с. Комунига е разположено предприятието "Пневматика-Феникс" ЕООД, чиято основна дейност е производството на хидравлични и пневматични системи и техните компоненти и „Технострой Инженеринг“ ЕООД с. Черноочене.

Данните сочат ръст на предприемаческата активност. Нарастването на общия брой на предприятията (макар и с различен интензитет) подсказва съществуването на позитивни нагласи сред предприемачите по отношение на условията за развитие не само на местната икономика, но и националната. Преобладават микро предприятия (до 9 заети) и малките предприятия, с приблизителен относителен дял от 98% от общия брой. Средните предприятия заемат дял от близо 1.9% от всички действащи предприятия на територията на общината. Макар, средните предприятия да имат относително нисък дял в структурата на местната икономика, те имат по-висок дял на продажбите в експорта и са по-силно зависими от външните пазари. На територията на община Черноочене липсват големи предприятия.

Броят на заетите лица е доста променлива величина за по-голяма част от предприятията. Данните за средния брой заети в едно предприятие показва намаление. Основните причини се крият в намаление на трудоспособното население и по-бърз темп на нарастване на регистрираните предприятия.

Микро и малките предприятия са ориентирани в по-голяма степен към местния пазар и тяхното развитие до голяма степен, е свързано с растежа на националната икономика, доходите на населението и тенденциите при индивидуалното (частно) потребление. Средните предприятия имат по-висок дял на продажбите в експорта и са по-силно зависими от външните пазари.

Динамиката в основните показатели за икономическо развитие на община Черноочене очертават и приноса на местните предприятия в развитието на икономиката на областта.

Данните сочат, че позитивно развитие на предприятията в общината Черноочене не се отразява в увеличение на техния относителен дял в областната икономика. Това подсказва, че наблюдаваните тенденции в развитие на местната икономика са сходни с процесите наблюдаваните в страната, региона и областта.

Структура на предприятията в община Черноочене

Нарастването на общия брой на предприятията (макар и с различен интензитет) през периода подсказва съществуването на позитивни нагласи сред предприемачите по отношение на условията за развитие не само на местната икономика, но и националната.

С най-голям относителен дял са предприятията в сектор „Услуги“ – близо 73%, като през последните години се отчита лек спад. Сходна е ситуацията и в сектор „Индустрия“, където дялът на предприятията намалява с 0.3 процентни пункта. По отношение на сектор „Селско, горско и рибно стопанство“, за последните пет години се наблюдава ръст в броя на предприятията с 27%, което се отразява и в увеличаване на техният дял в общата структура.

Развитие на сектор „Селско, горско и рибно стопанство“

Приносът на сектора в местната икономика е сравнително ограничен, но остава важен фактор за осигуряване на доходи на домакинствата.

Земеделие и животновъдство

Земеделските земи възлизат на 120 591 дка² (36.8% от територията на общината) и 9.4% от земеделската земя в област Кърджали. Ползваемите земи (ниви, трайни насаждения и ливади) възлизат на 63 165 дка (52.4% от земеделските земи), от които 97.8 % от нея се обработва ежегодно и едва 2.2 % от нея са изоставени ниви и трайни насаждения в размер на 143.69 ха, които са потенциал за бъдещо развитие на този важен за общината сектор на икономиката. Основната част от земеделската земя е частна собственост, като общинският фонд е сравнително ограничен.

Отчетен е спад на регистрираните земеделски производители на територията на общината, което се дължи на:

☐ преустановяване на дейност на земеделски стопани по проекти по подмярка 6.1. – „Стартова помощ за млади земеделски производители“;

☐ отпадане на регистрирани земеделски стопани, които извършват регистрация поради

необходимостта за самоосигуряване с цел право на парично обезщетение за бременност и раждане;

☐ земеделски стопани, преустановили земеделска дейност поради преклонна възраст и др.

През последните години, в земеделието в общината, се наблюдават опити за намаляване зависимостта от тютюна, като преориентацията е насочена към отглеждане на трайни насаждения.

Животновъдството се развива в частния сектор, като наличието на значителни пасищни площи (близо 42.3% от земеделските земи), дават добра предпоставка за неговото бъдещо развитие. На територията на общината се отглежда едър и дребен рогат добитък – приоритетно в кметствата Женда, Безводно, Габрово, Комунига, Лясково, Яворово, Бели вир, Свободиново, Стражница, Каняк, Минзухар, Ново селище и Петелово. Климатичните особености, релефът и наличието на значителни горски площи дават възможности за развитие и на пчеларството, като най-много пчелни кошери има в кметствата Габрово, Йончово, Минзухар и Паничково. Като цяло продължава тенденцията за увеличение на отглежданите животни в региона. Въпреки това, голяма част от отглежданите животни се ограничават основно в рамките на дребното производство и личното потребление, и по-слабо е застъпено отглеждането на животни на пазарен принцип.

Допълнителни предпоставки за развитие на отрасъла се крият и в наличието на значителни площи на гори и храсти в земеделските земи, планинският и полупланинският релеф на района сграден фонд на животновъдни ферми, липсата на промишлени замърсявания и установени традиции сред местното население. Наличието на тези дадеността дава възможност за развитие на екологично животновъдство и отглеждане на нови форми чрез отглеждане на нетипични животински представители на територията на страната.

Напоителни съоръжения

Сред основните предпоставки за развитие на високо ефективно селско стопанство е наличието на съоръжения за напояване. На територията на общината има 52 микроязовира и те са добра предпоставка за развитие на поливното земеделие. Изградените и функциониращи напоителни системи се използват ограничено, главно в селата Габрово (частично), Даскалово (80% от земята се напоява) и Петелово (50% от земята се напоява).

Гори

Горските площи заемат общо 59.5% (194 582 дка) от територията на общината³. Западните, югозападните и по-голяма част от южните ѝ зони попадат в двете защитени територии на „Натура 2000“. Наличните горски масиви имат важно санитарно-хигиенно, защитно, водноохранно, естетическо и екологично значение за общината. Актуалните предизвикателства, отнасящи се за земите от горските територии, са свързани основно с превенцията срещу браконьерско изсичане, с опазването на защитените територии и с оптималната реализация на рекреационния ресурс. В допълнение, горските територии са подходящи за развитие на отдиха и развитие на специфични форми на туризъм (ловен, познавателен и др.), които могат да окажат позитивно влияние върху развитието на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост.

Развитие на сектор „Индустрия“

Независимо, че относителният дял на предприятията в сектора са около 20% от всички регистрираните на територията на общината, те генерират над 55% от заетостта и допринасят за близо 80% от произведената продукция. Най-важно значение заемат предприятията в преработващата промишленост – главно в текстилната промишленост и машиностроителния отрасъл.

Силно е представянето на предприятията в отрасъл „Строителство“ през последните години. Местните фирми са предимно малки, насочени към извършване на ремонтни дейности, реконструкция и жилищно строителство.

Положителната тенденция в развитие на индустриалното производство в общината се очаква да продължат, като темповете на растеж се очаква да бъдат в рамките на средните за област Кърджали. В резултат на кризата с КОВИД -19 и въведеното извънредно положение в страната през месец март 2020 г., е налице намаляване на реализираните нетни приходи от продажба и произведената продукция на основните предприятия в местната икономика, но с оглед характера и структурата, този спад е под средното за страната. След Ковид кризата се наблюдава постепенно обръщане на тенденцията и връщане на посоката за растеж.

Развитие на сектор „Услуги“

Секторът е вторият по значимост в местната икономика, като приноса му в произведената продукция е между 14-17%, но генериране над 38% от нетните приходи от продажби реализирани от местните предприятия. Най-висок е дела на предприятията в икономическа дейност „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“, където оперират близо 48% от всички регистрирани предприятия в общината. Те реализират между 5-8% от произведената продукция и формират около 27-30% от нетните приходи от продажба.

Икономическа дейности „Хотелиерство и ресторантьорство“ има пряка връзка с развитието на туризма в общината. Възможностите за развитие на сектора са сравнително ограничени, не толкова поради териториалното разположение на община, а по - скоро поради липса на достатъчно развити обекти, които да са притегателен център за туристическо посещение. Основен принос за икономиката имат заведенията за хранене и развлечения, които формират между 5-8% от произведената продукция и нетните приходи от продажби. Основният потенциал за развитие може да бъде обвързано с:

- ☐ Развитие на еко и ловния туризъм в рамките на с. Безводно и с. Женда (държавната дивечовъдна база в с. Женда и резерват „Женда)
- ☐ Създаване, развитие и популяризиране на екопътеки и маршрути за практикуване на алтернативни форми на туризъм;
- ☐ Участие в съвместни инициативи с община Кърджали и община Минерални бани и включване към съществуващи или новосъздадени туристически продукти и маршрути.

Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи е един от основните измерители за инвестиционната активност в местната икономика. През периода разходите на местните предприятия нарастват значително, което води и до нарастване с на разходите за придобиване на ДМА на човек от населението.

Независимо от наблюдаваното значително увеличение на инвестиционната активност на местните предприятия, нивото на инвестиции на човек от населението остават под средните нива за област Кърджали.

Развитие на социалната сфера и човешките ресурси

Развитие на населението

На областното ниво, за последните 8 г. се отчита ръст на населението от 2%. В същото време, данните за община Черноочене показват, че динамиката в развитие следват националните тенденции. За този период, жителите на община Черноочене са намалели с 787 души, при среден годишен темп от 1%. Това е с близо 0.4 процентни пункта над средният страната - 0.63%. Основните фактори за намалението на населението в общината са отрицателния естествен и механичен прираст.

Поради инерционността на процесите в демографската система, наблюдаваната тенденция за намаление на населението се очаква да продължи и през следващите години. Сред основните фактори, които ще продължат да оказват натиск върху процесите, са свързаните с темповете на икономическо развитие и активност, състоянието на системите на здравеопазване и образование.

Естествен и механичен прираст

Наблюдаваната тенденция относно естествения прираст на населението е сходна с процесите протичащи на територията на Южен централен район и област Кърджали, но съществена разлика е в дълбочината на процесите. В община Черноочене, коефициентът на естествен прираст за последните 9 (девет) години е отрицателен, с тенденция на влошаване, като се движи между -2.34‰ (2013 г.) до -7.28‰. Налице е тенденция на по-бързо намаление на населението, фертилния контингент и младото население в общината и задълбочаване на процесите на застаряване на трудоспособното население спрямо регионалните и областни тенденции.

И двата основни фактори (раждания и смъртност), свързани с процеса на естествено възпроизводство на населението се движат в сравнително тесни граници, без ясно изразени колебания, като данните са сходни с тенденциите наблюдавани в област Кърджали. За същият период, нивата на смъртност в Южен централен район са по-високи. Общата смъртност при мъжете е по-висока от тази при жените в резултат на увеличение на интензивността на умирания в средните и високите възрастови групи.

Успоредно със спада на раждаемостта се наблюдава намаляване на фертилния контингент. Още по значимо е намаляването на най-фертилната част от родилния контингент (15 – 34 г.), който е намалял с близо 31% за последните девет години. Като

цяло, средна възраст на майките при раждане на дете през последните години сочи нарастване, като това се дължи на различни социални и икономически фактори.

Негативният ефект от намаляване на броя на жените в родилна възраст ще се отрази и върху възпроизводството на населението през следващите 10 г. Свиването на контингента на бъдещите млади майки показва, че проблема ще бъде мултиплициран и означава по-ниска раждаемост през следващите години. Причините за това са както постепенната промяна във възрастовата структура на жените на възраст 15 – 49 г., така и намаляващия абсолютен размер и относителен дял на момичетата на възраст от 0-14 г., които ще участват в процеса на възпроизводство на населението през следващите години.

По отношение на механичния прираст, през последните две години се наблюдават положителните тенденции, изразени с минимално нарастване на населението с 88 души, като това се дължи на положителния прираст на жени. Тази посока на развитие е все още сравнително слабо проявена и към момента не може да компенсира отчетения спад на населението в общината през последните девет години, в резултата на процеса на естествено възпроизводство.

Полова и възрастова структура на населението

Установените тенденции в естествения и механичен прираст водят до промяна на полово-възрастова структура на населението в община Черноочене. Анализът сочи свиване на поколенческата пирамида в нейната основа и разширяване при средните и високи възрастови групи. Демографският профил на населението в общината се характеризира с преобладаващо население в трудоспособна възраст.

В периода младото население (0-14 г.) е намаляло с 11%, като в същото време, населението във възрастовата група 65 и повече години е нараснало с 9%. Данните сочат, че относителния дял на възрастните хора ще продължи да нараства и през следващите години. Това може да подложи под риск социалните системи в община, доколкото нарастването на населението над 65 г. има по-голяма нужда от здравни и социални грижи.

В половата структура настъпват изменения в резултат на общата и повъзрастовата смъртност при двата пола, което води до превес жените във възрастовите групи над 60 годишна възраст, които са близо 56% от населението в тази група. Това се дължи на по-висока продължителност на живота при раждане и по-високата смъртност при мъжете в средните и високи възрастови групи.

Мъжкото население има по - кратка продължителност на живот, но за сметка на това по - висока раждаемост.

От икономическа гледна точка, настоящият профил на възрастова структура се характеризира с натрупване на хора в работоспособна възраст – 64.5% от населението на общината, но 59% от населението в тази възрастова група е на възраст между 40-65 г. Въз основа на данните, през следващите години тази тенденция ще се задълбочи, и през следващите 7 г. се очаква трудоспособното население на възраст 40-65 г. да достигне 62-65% от работната сила.

Наблюдаваната специфика в развитието на населението се отразява и в разпределение на трите възрастови групи, които има пряко отражение върху

икономическата и социална сфера. В рамките на последните 9 (девет) години, населението в под трудоспособна възраст намалява с 136 души (10.4%). Очакванията са този процес да продължи и през следващите години в резултат на намаляване на фертилния контингент, отлагане на ражданията за по-късен етап и постепенно излизане от трудоспособна възраст на населението във възрастовата група над 55 г. За същият период, населението в над трудоспособна възраст нараства с 6.9% или 151 души.

По отношение на трудоспособното население се отчита устойчива тенденция на намаление на техния относителен дял. Бързият процес на застаряване на трудоспособния контингент ясно се илюстрира и от коефициента на демографско заместване. Данните показва, че в общината е настъпила стагнация по отношение на подмладяване на населението, което би могло да се отрази върху икономиката и възможностите за устойчиво развитие и растеж. Съществува вероятност в бъдеще да се изпита остър дефицит на младо трудоспособно население.

В периода продължава тенденцията слабо нарастване на коефициента на възрастова зависимост. Основният фактор за по-доброто положение в община Черноочене са ниските нива на раждаемост и намаляването на населението.

Прогноза за развитие на населението на община Черноочене в периода 2021 – 2030 г.

Прогнозата предполага, че развитието на населението ще следва скорошните исторически тенденции по отношение както на естествените, така и на механичните промени. Все пак сценарият допуска, че загубата на население ще бъде по-бавна.

Ключовите причини за възможното намаляване на населението включват относително големия брой хора в групите на възрастните хора (над 65 г.) и по-малка част от населението от женски пол, достигащо фертилна възраст в периода 2021-2030 г. Сценарият предвижда намаляване на броя на населението в общината с 508 души, което представлява средно годишен спад от 0.6%.

Изводът относно развитието на населението и бъдещата посоката на развитие показва, че общината разполага с относително кратък период от време, в което да обърнат негативните демографски тенденции - било чрез повишаване на раждаемостта или чрез привличане на хора отвън. В противен случай, местният бизнес ще бъде изправен пред трудности за осигуряване на нужните кадри, а общината ще трябва да обърне по-сериозно внимание по отношение на предлаганите социални услуги за възрастни хора през следващата година.

Пазар на труда

Ситуацията на местния пазар на труда е резултат от икономическото развитие на региона и от националните политики за регулиране на пазара на труда и увеличаване на заетостта.

В периода 2021-2024 г., коефициентът на икономическа активност на лицата на 15 - 64 навършени години, показва слабо нарастване. Независимо от позитивната

тенденция, икономическата активност в общината остава значително под средните стойности за страната.

Динамиката по отношение на заетостта е сравнително слаба. За последните четири години, коефициента на заетост е нараснал с 2 (два) процентни пункта, до близо 50%. За сравнение, това е по-ниско от средните стойности в страната и Южен централен район – съответно с 18.8 и 18 процентни пункта. Два основните фактори обуславят този процес - намаляване на трудоспособното население и запазване на относително високите нива на безработица сред населението.

През периода негативните тенденции за намаляване на заетите в преработващата промишленост са в значителна степен смекчени. В същото време, поради засилената строителна дейност в общината, заетите в строителството продължават да нарастват, като достигат до 17.2% от всички заети лица.

Основното предизвикателство, е свързано със засилване на наблюдаваните процеси сред населението – намаляване на раждаемостта и увеличаване на миграционните потоци. Това би довело до постепенно намаляване на работната сила, което ще затрудни местните компании при наемането на персонал.

Тъй като на местния пазар на труда оперират сравнително малък брой предприятия, финансовото състояние на всяко едно от тях оказва голямо влияние върху броя на наетите лица и нивата на мобилност на пазара на труда между различни икономически активности.

По отношение на изменението на средната брутна месечна заплата на наетите лица в община Черноочене, данните сочат значително повишение, като има два основни фактори влияещи върху този процес: нарастване на минималната заплата в периода и увеличаване на средна брутна месечна заплата в публичния сектор. Тези два фактора водят пряко и косвено до нарастване на разходите за възнаграждения в местните предприятия. Високият ръст води до намаляване на разликата в средните доходите между общината, областта и страната.

Първоначалните очаквания относно динамиката на средната брутна месечна заплата за периода е тя да продължи да нараства с по-малък темп на растеж, но основен принос ще има увеличението на заплащането в общественния сектор.

Наблюдаваните тенденции в заетостта и икономическата активност на населението се отразяват и в нивата на регистрираната безработица в общината. Успоредно с наблюдаваното намаление на общата безработица в периода, протича и процес на намаляване на младежката безработица (до 29 г.). Наблюдаваната позитивна тенденция обаче може само частично да бъде обяснена с нарастване на заетостта сред младежите през разглеждания период, докато определящо е значителното намаление на населението в тази възрастова група.

Една от позитивните черти на пазара на труда, която се наблюдава в периода е намалението на регистрираните дългосрочно безработни лица. Това е значително подобрение на пазара на труда, като коефициентът на дългосрочна безработица намалява.

Здравното обслужване на населението обхваща единствено първична извънболнична медицинска помощ и стоматологична помощ. Към 2024 г. общо практикуващите лекари на територията на общината са общо 5 (пет) регистрирани, със сключени договор с НЗОК – двама в с. Черноочене и по един в с. Пчеларово, Габрово и Бели вир.

По отношение на лекари по дентална медицина с договор с НЗОК са регистрирани общо 6 (шест) лекари – трима в с. Черноочене и по един в селата Комунига, Нови пазар и Паничково. По здравна каса, предлаганите услуги включват единствено основен пакет за първична дентална помощ.

И по двата основни здравни индикатора е налице сериозна разлика спрямо региона и националните нива, но това е обусловено от размера на общината, разпръснатите населени места, размерът на населението, и наличните медицински структури. Това от своя страна води до отлив от предлагане на медицински услуги на местно ниво. В случая, концентрацията на медицински услуги е в областния център – гр. Кърджали, а жителите на общината имат улеснен достъп там за по-специализирана медицинска помощ.

Здравната инфраструктура на община Черноочене е много по-слабо развита в сравнение със средните нива в страната и в областта. Отчитайки тенденциите в развитието на населението в общината, броят на лекарите е сравнително малък. Хроничния недостиг на общо практикуващи лекари, съчетан с лица без здравни осигуровки и многото на брой и отдалечени едно от друго населени места, води до по-слаба ефективност на доболничното здравно обслужване на населението.

Образователна инфраструктура

В община Черноочене системата за предучилищно и общо образование се състои от:

□ 3 (три) детски градини и 3 (три) филиала - “Знаме на мира” – с. Черноочене с филиал в с. Минзухар и с. Житница, “Първи юни”-с. Комунига с филиал в с. Габрово и “Н. Й. Вапцаров” - с. Лясково;

□ 5 (пет) учебни заведения, от тях 4 (четири) основни училища разположени в селата Лясково, Габрово, Комунига и Паничково и 1 (едно) средно училище намиращо се в общинския център с. Черноочене.

За учебната 2024/2025 г. на територията на общината защитените детски градини и училища¹² са:

- Основно училище "Христо Ботев" в с. Габрово;
- Част от Детска градина "Първи юни" в с. Габрово;
- Основно училище „Никола Й. Вапцаров" в с. Паничково.

В периода се отчита стабилизиране на броя на децата и учениците в образователните институции в общината, като се отчита слаб ръст. Основният фактор е увеличението на учениците. Негативна тенденция е отчетения спад при децата в детските градини. При настоящето развитие на демографските процеси в общината, в

средносрочен план се очаква продължаване на тенденцията за намаляване на броя на учениците и децата в образователните институции.

Материално – техническата база в детските градини и училищата в общината е сравнително добра. Усилията през следващите години ще се насочат към нейното подобряване и развитие, в т.ч. модернизация на оборудването, въвеждане на иновативни форми в учебния процес, задържане на педагогическия състав, чрез повишаване на квалификацията, въвеждане на ЕСМ, осигуряване на достъпна архитектурна среда, осигуряване на условия за спорт и отдих на децата и учениците.

Социална инфраструктура

Наблюдаваните процеси на застаряване на населението, както и миграцията на предимно млади хора изострят проблема с грижата за възрастните хора. Отсъствието на средното поколение (лицата с деца и родители в пенсионна възраст), засяга сериозно не само икономическите перспективи пред общината, но значително натоварва и социалната сфера. Нарушаването на дългогодишната традиция, касаеща приемствеността в поколенията, при която по-младите се грижат за своите възрастни родители изисква отделянето на все по-голям ресурс от страна на общината. Този процес касае както материалната база, така и осигуряването на подготвени кадри за работа в социалната сфера.

Съществуващите социални услуги в общината се базират на анализа на потребностите и са съгласувани със Стратегията за развитие на социалните услуги в област Кърджали. Към момента предоставяните социални дейности и услуги включват:

1) Защитеното жилище в с. Патица функционира от 2010 г., с капацитет 8 души и с 5 човека персонал. Лицата ползващи услугата се определят със съдействието на общинската и областната служби за социална закрила.

2) Защитеното жилище в с. Минзухар е изградено чрез преустройство на бившата сграда на основното училище в селото. Капацитетът на жилището е 8 души, с численост на персонала от 6 души.

3) Център за социални услуги в домашна среда в с. Черноочене функционира от 2014 г. Целта на центъра е осигуряване на качествена грижа в домашна среда на лица с трайни увреждания с невъзможност за самообслужване.

В допълнение се изпълняват и следните делегирани общински функции и инициативи:

□ „Асистентска подкрепа” като делегирана държавна дейност. Услугата включва ежедневна почасова подкрепа в домашна среда на деца и лица с трайни увреждания и на лица в надтрудоспособна възраст в невъзможност за самообслужване, предоставяна от лице назначено на длъжност „Домашен помощник“.

□ Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания.

Предоставянето на социални услуги има потенциал да се разширява, като причините са освен застаряващото население, но и процеса на увеличение на различните видове услуги в провежданата национална политика. Констатирана е необходимостта от

изграждане на дневен център за лица с леки психологически отклонения. Нарастването на възрастните хора (особено жени) и самотно живеещите (в резултат на миграционните процеси) изисква да бъдат положени усилия за тяхното обгрижване както за преодоляване на социалната изолация, така също и за осигуряване на специализирани грижи за тяхното здраве. Успоредно с това следва да се предприемат мерки, които да поставят заетите социални работници в позиция да ценят своята работа, и да се развиват. Целенасочени програми за специализирано обучение, и такова за придобиване на общи компетенции биха стимулирали лица от и извън сектора да потърсят там своето професионално развитие.

Културна и спортна инфраструктура

На територията на Община Черноочене функционират 4 (четири) читалища, разположени в селата Черноочене, Габрово, Пчеларово и Комунига, като към всички читалища функционират библиотеки. Те са оборудвани с компютърна техника и разполагат интернет. По-активно се очертава читалището в с. Пчеларово, където има самодееен състав, който участва във фестивали и концерти в страната. Останалите читалища са активни по – скоро с библиотеките си, които са осъвременяват периодично. Читалищата на територията на общината имат предимно местно значение, създавайки условия за развитие на общности и запазване на местната идентичност, история и култура. Тяхната роля е силно ограничена от ресурсната зависимост. Развитието им има нужда от инициативност и ангажираност от хора, желаещи да развиват самодейност по места. Тъй като в страната мрежата на читалищата е много добре развита, но финансирането е силно ограничено, някои от читалищата проявяват активност в търсене на външно финансиране по различни национални и международни програми.

Отделно от читалищата, библиотеки има и в селата Петелово, Лясково, Бели вир, Минзухар, Паничково.

Община Черноочене има годишен културен календар, в който са описани културните събития през годината.

Спортната инфраструктура се състои от:

Стадион разположен в с. Черноочене;

Комбинирани спортни площадки в селата: Бели вир, Паничково, Комунига, Габрово, Лясково, Даскалово, Дядовско, Житница, Минзухар, Пряпорец и Петелово.

Изградените спортни съоръжения дават възможност за практикуване на различни активност - футбол, тенис, волейбол, баскетбол и др.

Потенциал за развитие на масов спорт дават спортните площадки на открито, и изграждането на спортни съоръжения, които предоставят възможности за самостоятелно или организирано практикуване на спорт, без да е необходимо включването в организирани структури. Паралелно с осъвременяване на базите е необходимо

насърчаване на спортни прояви и дейности, които да бъдат регулярно организирани, така, че да се превърнат в традиция за общината.

Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

Транспортна инфраструктура и пътна мрежа

Пътната мрежа в общината е с обща дължина от 172 км. от които 47,627км. републикански път и 124.373км. общинска пътна мрежа. Гъстотата на пътната мрежа е 400,51 км/1000 км², което е значително над средните стойности за страната (330 км/1000 км²).

Близо 70% (120 км) от общинската пътна мрежа е с асфалтова настилка, 11% (19 км.) е с баластра и 19% (33 км.) без настилка.

Републиканската пътна мрежа (РПМ), свързва община Черноочене както с близките общини, така с областните центрове и страната. Общата дължина на мрежата възлиза на 47,624 км., което представлява 7.54% от републиканската пътна мрежа в област Кърджали. Най-голям дял заемат пътищата от клас II и пътищата от клас I.

Общинските пътища са с обща дължина от 120 км. и свързват населените места с републиканската пътна мрежа, като голяма част от тях водят само до съответното населено място (виж фигура 22). В следствие дългогодишната експлоатация и атмосферните влияния, част от пътната настилка е компрометирана и амортизирана. В това направление, общината инвестира значителен ресурс (над 12 млн. лв.) за подобряване на транспортната достъпност на местното население, като бяха рехабилитирани, частично или изцяло:

- о Път KRZ1432 (Черноочене-Житница-Дядовско-Каняк) и Път KRZ1434 (/KRZ1433 Черноочене-Севдалина/-Бели вир-Каняк;
- о Път KRZ1436 - с. Комунига - с. Женда –яз. Боровица - с. Безводно от км. 0+000 до км 25+00 в Община Черноочене, област Кърджали”;
- о Път Черноочене - Железник – Свободиново;
- о Път Ново селище – Бакалите;
- о Път KRZ1430 /I-5, Николово – Черноочене/ - с. Пчеларово – с. Минзухар – с. Драганово /III–5071/.

Данните за автомобилния трафик по пътна мрежа в общината сочат, че основните, интензивни транспортни потоци се развиват по първокласния път I-5 и второкласния път II-58. По III-то класните трасета и общинската пътна мрежа, интензивността на транспортните потоци е по-ниска, като необходими комуникационни трасета за транспортни връзки между населените места. С отваряне на ГКПП Маказа засили допълнително не само автомобилния но товарния трафик по I-5, което води до

нарастване на акустичния шум и влияе на безопасността за жителите на населените места разположение по-главната пътна артерия.

Уличната мрежа в населените места има необходимост от текущи ремонтни дейности и реконструкция. Част от улиците в населените места е амортизирана, с множество неравности, като една част не са благоустроени. Това затруднява придвижването в рамките на населените места. Един от основните недостатъци е липсата на възможност за безпрепятствено придвижване по улиците и на нормален достъп за хора с увреждания до административни сгради, паркове, развлекателни и спортни съоръжения. Паркирането на МПС създава проблеми в централната част на общинския център с. Черноочене. Въпреки наличните обществени паркинги в центъра, по главната улица, където функционират много търговски обекти и други обекти на социалната и административна инфраструктура, паркиралите леки и лекотоварни коли водят до затруднено придвижване в населеното място. Проблемът може да се задълбочи с оглед високата интензивност на строителство на жилищни сгради в общинския център.

Железопътна мрежа

На територията на община Черноочене няма изградена инфраструктура за железопътен транспорт. Най-близката жп гара със съоръжения за пътнически и товарни превози е в гр. Кърджали, който отстои на 15 км от с. Черноочене.

Водоснабдителна мрежа

Характерът на релефа е определил и начина на водоснабдяване, което се извършва чрез локални водоизточници – каптажи, тръбни кладенци, шахтови кладенци и дренажи. Като цяло, всички населени места са водоснабдени, като са изградени 15 бр. помпени станции/ПС/, от които 11 се експлоатират от „ВиК – гр. Кърджали“ ООД и 4 – от общината. Данните сочат, че качеството на подаваната вода покрива утвърдените законови и нормативни стандарти.

По данни на „Водоснабдяване и Канализация“ ООД – гр. Кърджали, на територията на община Черноочене се обслужват 21 населените места се обслужва от „Водоснабдяване и Канализация“ ООД – гр. Кърджали, като са обхванати близо 75% от населението на общината. Водоснабдителната система обслужвана от оператора на мрежата е сложна и е изградена от 16 отделни системи, като според информация на „ВиК ООД – гр. Кърджали“ на територията на общината се поддържат 6 (шест) водоснабдителни системи¹³. Общата дължина на водопроводната мрежа поддържана от дружеството е 88,620 км, от която външната мрежа е 62,972 км, а вътрешната мрежа е 25,648 км. На територията на община, ВиК оператора поддържа общо 703 водопроводни отклонения.

Преобладаващата част от изградената водоснабдителна инфраструктура за питейни води е изпълнена от етернитови тръби, които са към края на своя експлоатационен живот. Това води до чести аварии и високи загуби на вода. В допълнение, поради характера на водоснабдяване, през летните месеци се наблюдава

недостиг на вода и въвеждане на режим на водоподаване в някой от населените места. Сред основните причини са използване на допълнителни количества вода за стопански нужди, които води до нахвърляне дебита на използваните водоизточници. Въвеждането на режим на водоподаване през лятото е пряко следствие и от пресъхването на реките, поради неспазване на екологичните изисквания от собствениците на язовири да изпускат задължителния минимум водни количества, за да подхранят подземните води. В отговор на тези проблеми, през последните години общината инвестира допълнителни средства за строително-монтажните работи за допълнително водоснабдяване на селата Паничково, Свободиново, Вождово и др. чрез каптиране на нови водохващания, монтиране на тласкател и свързване към вече изградената водоснабдителна мрежа.

Усилията на общината в тази посока ще продължат и през следващите години с оглед осигуряване на питейна вода в необходимото количество и качество на всички жители на общината.

Телекомуникационна и съобщителна мрежа

На територията на общината покритие имат и трите мобилни оператора Виваком, Теленор и М-ТЕЛ (с покритие от приблизително 100 %). Те предлагат, като услуга и достъп до безжичен интернет. Мобилните оператори и доставчици на цифрова телевизия предлагат и комбинирани услуги – интернет, телевизия и телефония. Опериращите интернет доставчици предоставят относително бърз и надежден достъп на граждани и фирми на територията на общината.

Според последните актуални данни, достъп до широко лентов интернет 30+ mbps имат 78.28% от населението на общината, като това е 5.8 процентни пункта над средните стойности за област Кърджали. В същото време, значително по-малка част от населението има достъп до бърз интернет 100+ mbps - 65.51%, като това е близо 14 процентни пункта по-ниско от средните стойности за областта. Съгласно класификацията на Европейската комисия в „Насоки на Общността за прилагане на правилата за държавна помощ във връзка с бързото разгръщане на мрежи” (Насоките на ЕК), са дефинирани три типа райони в зависимост от вече съществуващото равнище на широколентов достъп. Според данните 47.40% от населението на община Черноочене попада в т.нар. „Сиви райони“ – където има само един доставчик на широколентов достъп в района, което се отразява на качеството на услугата, нарушава се пазарната динамика и ефективност. За сравнение, за област Кърджали, в „сиви райони“ попадат 24.71% от населението на областта.

В рамките на инициативата WiFi4EU14, в община Черноочене е изградена безжична /Wi-Fi/ мрежа за безплатен достъп до интернет на открити и закрити обществени места. В рамките на инициативата бе закупено необходимото оборудване и изградена безжичната мрежа, включваща 12 дванадесет точки за достъп в с. Черноочене. Потребителите могат да използват безплатната интернет връзка във всичките сгради на общинска администрация Черноочене, парка и други обществени места.

Общината попада изцяло в обхвата на националната телевизия и на голям брой сателитни излъчватели. Пощенски станции в община Черноочене има в 5 села - Черноочене, Габрово, Комунига, Безводно и Пчеларово.

Енергийна мрежа, вкл. ВЕИ и енергийна ефективност

Основен източник на електроенергия е националната електроенергийна система, като снабдяването с електроенергия се осъществява от ЕВН Електроразпределение България „ЕАД, като всички населени места са електрифицирани.

На територията на община Черноочене няма изградена подстанция 110/20 kV, като минава въздушна линия 110 kV излизаща от подстанция „Д. Канев”, гр. Хасково и влизаща в „Арпезос”, гр. Кърджали. Захранването на изградената мрежа СН15 20 kV в общината се осъществява именно от двете подстанции. Част от съществуващата мрежа СН е към КЕЦ - Първомай. Последната включва въздушна линия 20 kV от подстанция Първомай до населените места Паничково, Йончово и Ночево.

Изградената въздушна мрежа за средно напрежение на територията на общината е с обща дължина от 126 км, като трафопостовите 20/0.4 kV са предимно мачтови и масивни стар тип. Инсталираните мощности се състоят от общо 74 трафопостове. Мрежата с ниско напрежение е изцяло въздушна с обща дължина от 140 км.

Енергийна ефективност и възобновяеми източници на енергия (ВЕИ)

Законодателната рамка в областта на енергийната ефективност в т.ч. на сградите в България е създадена през 2004 г. и до настоящия момент се подкрепя от всяко българско правителство. В българското законодателство енергийната ефективност се разглежда като част от политиката за устойчиво развитие на страната. Въведени са изискванията на Директива 2010/31/ЕС, чрез Закона за Енергийна ефективност (ЗЕЕ), както и в някои разпоредби в Закона за устройство на територията (ЗУТ).

На общинско ниво изпълнението на политиката за енергийна ефективност и възобновяеми източници на енергия (ВЕИ) се изпълнява в няколко направления:

- ☐ Общински сграден фонд, обхващат сгради на администрацията, образователните, социални и здравни институции;
- ☐ Улично осветление;
- ☐ Частен и жилищен сектор.

Общински сграден фонд

Административни сгради в община Черноочене са в сравнително добро състояние по отношение на енергийна ефективност. Сградата на общинската администрация в с. Черноочене е санирана и са инсталирани фотоволтаици на покрива на сградата. Санирани е и сградата на кметство Комунига, като в част от останалите административните сгради са въведени частични мерки за енергийна ефективност.

В част от сградите на образователните и социални институции са въведени изцяло или частично мерки целящи подобряване на тяхната енергийна ефективност и комфорта. Между тях са:

- Ремонт на покривната конструкция, подмяна на дограма, топлоизолация ДГ в с. Габрово;

- Ремонт на покривната конструкция, подмяна на дограма, топлоизолация, изграждане на соларна инсталация в ДГ в с. Комунига”;

- Ремонт на покривната конструкция, изолация външни стени, подмяна на дограма, топлоизолация, вътрешни В и К работи, вътрешна електрическа инсталация на Защитено жилище с. Патица;

- Въвеждане на ЕСМ в ДГ „Знаме на мира”.

Частично са въдени ЕСМ в ОУ "Хр. Ботев" с. Габрово, ОУ "Васил Левски" с. Комунига, ОУ "Н. Й. Вапцаров" с. Паничково.

Улично осветление

Уличното осветление на територията на общината е в сравнително добро състояние. Подменена е част от мрежата, таблата, комутацията и лампите. В селата, където мрежата на уличното осветление е изцяло въздушна, се появява проблем при реконструкцията и ремонта на същата. Част от системата за улично осветление е енергоспестяваща, в резултат на изпълнението на различни проекти.

Частен и жилищен сектор

При местните предприятия липсва използване на ВЕИ. Основните мерки, които се въвеждат, са свързани с енергийна ефективност и подобряване условията за служителите. По отношение на жилищния сграден фонд, част от него е амортизиран, като въвеждането на ЕСМ е ограничено.

Приоритетите на общината в областта на ЕЕ и използването на ВЕИ са свързани с подобряване на комфорта в сградите и цел намаляване на разхода на енергии и прилагане на ВЕИ, най-вече термосоларни инсталации за гореща вода и инсталиране на фотоволтаични инсталации. През следващите години се предвижда дейности, свързани с въвеждане на енергоспестяващи мерки на обществени сгради, реконструкция на съществуващи отоплителни инсталации и изграждане на нови такива, повишаване на енергийната ефективност на уличното осветлението и др.

Екологично състояние и рискове

Канализационна мрежа и пречистване на отпадъчни води

Изградеността на канализационната мрежа в община Черноочене остава сравнително ниска. През последните години бяха инвестирани средства за изграждане на

канализация в с. Черноочене център /I, II и III главен колектор/, както и довеждащия колектор до площадката на ПСОВ - общо 8 км. с тръби ф300-ф600 и селата около общинския център - Пряпорец, Нови пазар, Среднево и Каблешково. В с. Комунига е налична стара канализация, която е заустена в септична яма и по-нова такава с дължина 1,5 км. В останалите населени места се използват филтриращи кладенци и септични ями. По данни на „ВиК ООД – гр. Кърджали“, изградената канализационна система в община Черноочене не се стопанисва от дружество.

Един от основните проблеми, свързан със съществуващата канализационна система е липсата на Пречиствателна станция за отпадни води (ПСОВ) на територията на общината. Учредена е площадка за ПСОВ, която следва да поеме отпадните води от с. Черноочене и превърналите се към него съставни населени места Пряпорец, Нови пазар, Среднево и Каблешково. Съгласно нормите на ВиК охранителната зона около ПСОВ е радиус от 150 м.

Ниското ниво на изграденост на канализационната система и липсата на ПСОВ, води до нарастваща необходимост от тяхното постепенно изграждане (особено в по-големите села). Основният проблем е високата капиталоемкост на подобни проекти и дългият срок за откупуване на инвестициите. В съчетание с характера на селищната система в общината (множество разпръснати малки населени места с малко жители), води до икономическата неефективност на подобни инвестициите.

Независимо от това, за да се отговори на европейските и национални екологични норми, и да се подобрят условията за живот на жителите общината, развитието на канализационната инфраструктура се запазва, като един от водещите приоритети за общината. Това налага търсенето на алтернативни модели и възможности финансиране и изграждане на подобна инфраструктура.

Управление на битовите отпадъци

Община Черноочене има изградена система за сметосъбиране и сметоизвозване на твърдите битови отпадъци (ТБО) от бита и търговската дейност, като са обхванати 27 населени места от общината, като са обхванати над 70% от населението на общината. Образуваните ТБО се извозват към Регионално депо за неопасни отпадъци¹⁸, което обслужва общините Кърджали, Ардино, Джебел, Ивайловград, Кирково, Крумовград, Момчилград и Черноочене. Клетка 1 на регионалното депо - гр. Кърджали с капацитет 97 352 т отпадъци, в която се обезвреждат смесени отпадъци от 8-те общини в регион Кърджали е запълнена и от м. август 2019 г. се превишава разрешеният капацитет за депонирани количества отпадъци в клетката. Към депото все още няма изградено съоръжение за предварително третиране на постъпващите битови отпадъци, поради което цялото количество отпадъци от системите на организираното сметосъбиране от общините от регионалното сдружение се депонира в клетката, без да се отделят рециклируеми материали. През 2019 г. е монтирано съоръжение за механично биологично третиране на „зелени“ отпадъци.

Състояние на околната среда

Качество на атмосферен въздух

Основните климатични фактори, от които зависи замърсяването на въздуха са ветровият режим, режимът на въздушната влага и валежите, както и вертикалната стратификация на атмосферата, определяща температурните инверсии. В Община Черноочене няма постоянно разположен пункт за мониторинг на качеството на атмосферния въздух. Извършваните периодични измервания от подвижни мониторингови станции. На територията на общината няма типични за други селища източници на замърсяване, което определя и сравнително доброто качество на въздуха. На територията на общината няма промишлени и други дейности, които да оказват постоянно и неблагоприятно въздействие върху качеството на атмосферния въздух. Изключение са зимните периоди в резултат на използване на твърди горива за битовото отопление, което може да доведе до краткотрайни и локално замърсяване на въздуха със серен диоксид. Поради липсата на сериозен автомобилен трафик, емисиите от транспортна са незначителни и не оказват влияние върху качеството на въздуха.

Основните рискове, които могат да доведат до влошаване качеството на въздуха са свързани с:

- Сериозни засушавания през летните месеци в резултат на повишаване на температурите – може да доведе до увеличение на ФПЧ19 във въздуха и да оказват негативно влияние върху здравето на хората;

- Пренос на замърсени въздушни маси от градовете Кърджали, Хасково и Димитровград;

- Увеличаване на автомобилния трафик по двете основни пътни артерии и др.

Качеството на водните ресурси

На територията на общината всички повърхностни водни тела са категоризирани като „чувствителна зона“. Реките са с ясно изразено маловодие през лятото и са определени като „пресъхващ тип реки“. Екологичното състояние на водните тела е добро, с изключение това на р. Давидковска. За питейно водоснабдяване се използват предимно локални водоизточници от подземни водоизточници. Райони с повишено внимание от риск за наводнения са набелязани по поречието на р. Перперешка край с. Черноочене, с. Пчеларово и с. Даскалово. Застрашени зони има и по поречието на р. Боровица в околностите на с. Войново, с. Кадънка, с. Бакалите и с. Боровско. На територията на община Черноочене е развито подземно водно тяло „Пукнатинни води-Източно-Родопски комплекс“ (BG3G00000Pg028), в което водите съответстват на нормативните изисквания и не се наблюдават отклонения.

Основните източници на замърсяване на водите на територията са битовите и небитовите отпадъчни води, които се заустват без пречистване в реки и дерета. Това води до замърсяване на почвите и подземните води. Предизвиква се риск за здравето на населението, неблагоприятни битови условия, замърсена околна среда. Основните рискове, са свързани с:

- о Урбанизирани територии (участъци в селата и др. обекти) без канализация, които използват септични ями, попивни кладенци и др. Голяма част от отпадъчните води

най-често се отвеждат в земните пластове и са предпоставка за замърсяване на почви, подземни и повърхностни води и създаване на условия за здравен риск в района.

о Отпадъци - нерегламентирани депа за твърди битови отпадъци. Неконтролируемо депониране на отпадъци.

о Животновъдство – неконтролируемо натрупване на торови маси.

Състояние на почвите

Липсата на емисионното замърсяване по отношение на въздуха и водите и управлението на отпадъците, са дейности, които водят до запазване състоянието на земите и почвите. Специално внимание се отделя на земите, попадащи в СОЗ на яз. Боровица и начина на тяхното ползване, във връзка със забраните и ограниченията, произтичащи от особеностите на вододайната зона. Релефът, интензивността на валежите и начина на ползване на земите засилват опасността от водна ерозия на почвите. Борбата с проявата на ерозия следва да се води чрез залесяване на нови гори и провеждане на противоерозионни технически мероприятия.

Шумово замърсяване

Най-голям дял в акустичния режим на територията на община Черноочене заема транспортният шум, основно по двете основни пътни артерии – първокласен път I-5 Стара Загора – Хасково – Кърджали и второкласния път II-58 Пловдив – Асеновград - Черноочене. Периодично и локално се наблюдава завишение на шума около производствени площадки, търговски и строителни обекти.

Радиационен фонд

На територията на общината няма данни за радиационни замърсявания. Източници на нейонизиращи лъчения са електропроводите с високо напрежение и телекомуникационните системи, но няма извършен измервания.

Защитени зони и НАТУРА 2020

По Закона за защитените територии в община Черноочене са обявени 4 защитени територии с обща площ от 128,7 ха, като обектите се стопанисват ТП ДЛС - Женда. Защитените територии, са както следва:

1. В землището на с. Женда се намират:

□ Поддържан резерват “Женда” (Къзъл Черпа), с площ от 39,9 ха - носи името на доминиращия връх в района Казълчирпа (1 036 м). Представлява черборова гора, останки от някогашна богата растителност, заобиколена от издънкова дъбова гора, която се простира и извън резервата.

□ ЗМ "Боровете" с площ от 25,1 ха

□ ПЗ "Елата" м. Келевия дренаж с площ от 0.5 ха

2. В землището на с. Мурга се намира:

□ ПЗ "Находище на ела" с площ от 11,3 ха.

Елови находища при с. Мурга и с. Женда са обявени за защита на Елата (*Abies Alba*) от сем. Борови, която е терциерен реликт и е рядко и необичайно растение. Регистрирани са три находища на територията на област Кърджали, като две от тях са в община Черноочене. Находището на ела при с. Мурга е най-голямо. То е почти чисто.

Около него в територия от около 13.1 ха също сред бука и дъба се срещат отделни елови дървета. И в двете находища възрастта на еловите дървета надхвърля 150 години. Находището при с. Женда в местността “Келявия дренак” е смесено - 50% ела и 50% зимен дъб, с малък примес от габър и трепетлика.

Над половината от територията на общината е включена в две препокриващи се до голяма степен защитени зони по НАТУРА 2000, обявени по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и Директива 79/409/ЕЕС за опазване на дивите птици:

□ „Родопи Средни” (BG0001031) по Директива 92/43/ЕЕС, обявена със Заповед №РД-528/26.05.2010 г. Общата площ на зоната възлиза 83 615.52 ха и обхваща общините Кърджали, Ардино, Черноочене и област Пловдив и област Смолян;

□ „Добростан” (BG0002073) по Директива 79/409/ЕЕС, обявена с Решение на МС №661/16.10.2007 г. Общата площ на зоната възлиза 154 845.53 ха и обхваща общините Кърджали, Ардино, Черноочене и област Хасково, област Смолян област Пловдив.

Освен изброените защитените територии и местното в община Черноочене се намират и други природни зони представляващи интерес:

о Вековен бял бор в с. Пчеларово - дървото се намира в непосредствена близост до църквата. Това е бял бор - вид, който днес се среща по-рядко. Обявен е за защитен обект през 1984 г. Висок е 25 м, а обиколката на ствола е 3.50 м. Възраст към датата на обявяване - 500 г.;

о Водопад край с. Безводно - в близост до с. Безводно, край маркираната пътека за връх Чиляка, има сравнително висок водопад, с височина около 25-28 метра. Той е непосредствено под коларския път и когато има вода гледката е внушителна. Дерето е изключително живописно. За съжаление, водопадът е сезонен и най-добре е да се посещава до месец юли.

о Връх Чиляка над с. Безводно - това е най-високият връх в рида Каракулас – 1 459 м. Пътят до него минава през изключително красив ландшафт, сред редуващи се гори и голи чукари. Районът е осеян с високи канари и паметници от времето на траките.

Зелени площи за широко обществено ползване. Обекти за отдих

Обезпечени зелени площи има в общинския център, в някои от по-големите населени места като Комунига, Габрово, Даскалово, Лясково, Пчеларово и др. Съществуват изградени детски площадки предимно към детските градини. Крайселищните паркове, които запазват и обогатяват съществуващите гори, поречията на реките и крайбрежията на микроязовирите са зони за ежедневен и /или краткотраен отдих, като съхраняват природните ресурси за поколенията.

Зелени площи за широко обществено ползване. Обекти за отдих

Обезпечени зелени площи има в общинския център, в някои от по-големите населени места като Комунига, Габрово, Даскалово, Лясково, Пчеларово и др. Съществуват изградени детски площадки предимно към детските градини. Крайселищните паркове, които запазват и обогатяват съществуващите гори, поречията

на реките и крайбрежията на микроязовирите са зони за ежедневен и /или краткотраен отдих, като съхраняват природните ресурси за поколенията.

Екологични рискове

Наблюденията през последните години свидетелстват за бързи темпове на климатичните промени. Съществуват все повече доказателства, че затоплянето на земната атмосфера е тенденция, тясно свързана с изменението на климата. Промяната на климатичните условия засяга по различен начин всички естествени ресурси. То води до интензивни промени в хидроложкия цикъл, в резултат на които в глобален мащаб, сухите сезони стават още по-сухи, а дъждовните сезони – още по-влажни, а впоследствие рискът от по-големи и по-чести наводнения и суши се увеличава. Освен това то оказва огромно влияние върху наличните водни ресурси, както и върху качеството и количеството на наличните и достъпни водни ресурси.

Поради увеличените атмосферни изпарения наблюдаваното затопляне може да се очаква валежите да бъдат концентрирани в по-интензивни дъждове, следвани от по-дълги периоди с ниско количество валежи. Тенденцията е към по-чести поройни дъждове. Очаква се интензивността на валежите също да се увеличи. Тези две противоположни тенденции водят след себе си до увеличение на природните рискове – пожари, бури, наводнения и засушавания. В голяма степен промените ще засегнат основни естествени и жизнени системи в общината като:

Въздействие върху водните ресурси

Тенденцията е към по-чести поройни дъждове, което води до нарастване на рисковете, свързани с наводнения. Очакваните последици ще засегнат населението в селата, кладенци и помпени станции, защитените територии, елементи от техническата инфраструктура. Повишеният риск от наводнения също ще изисква допълнителни инвестиции за адаптиране на жилищната среда към по-устойчиви градоустройствени решения, защитни съоръжения, системи за ранно предупреждение и др.

Намаленията в количествата на валежите и увеличението на температурите, се очаква да доведат и до намаляване на оттока на реките в общината и намаляване на обемите на подземните водоизточници. Това може да доведе до търсене на допълнително водоснабдяване.

От друга страна, промените в максималните температури може да доведе до увеличаване на цъфтежа на водата, които да предизвикат проблеми свързани с токсичност, вкус и мирис. Освен това, намаляването на летния отток на реките, в резултат от намаляването на летните валежи, води до увеличаване на процента отпадъчни води в общия отток на приемниците и може стане причина за въвеждане на по-строги изисквания за качеството на отпадъчните води, по отношение на съставки като разтворен кислород, общо количество на разтворените твърди и хранителни вещества.

Въздействие върху горските ресурси

Основните климатични рискове за горския фонд на територията на община Черноочене са свързани с повишаване на температурата и температурните екстремуми, намаляване на снего- и ледо задържането, повишаване на броя на горските пожари, повишен риск от загуба на биологично разнообразие, промени в жизнения цикъл на отделни видове, физиологични промени, повишен риск от каламитети, съхнене на горите в резултат на намаляване на количествата на валежите. Тези последици ще окажат сериозно влияние върху горските продукти и услуги – намален дърводобив, поради намалена биологична продуктивност, изменение в плътността на дървесината, влияние върху улавянето на въглерод, промени в биологичното разнообразие.

Въздействие върху селското стопанство

Възможните рискове за селското стопанство от изменението на климата могат да се групират, както следва:

- ☐ Промени в земеделските площи поради намаляване на оптимални условия;
- ☐ Намаление на земеделската производителност;
- ☐ Повишен риск от селскостопански вредители, болести и плевели;
- ☐ Повишен риск от суша и недостиг на вода и завишени изисквания към напояване;
- ☐ Ерозия на почвата, засоляване и опустиняване;
- ☐ Влошаване на условията за отглеждане на животни.

Изменението на климата е един от множеството фактори, които влияят върху облика на селското стопанство. Промените в средните температури и валежите ще засегнат силно пролетните земеделски култури, засетите върху неплодородни почви, където дори и при съвременните климатични условия валежните количества са недостатъчни за нормален растеж, развитие и продуктивност на земеделските култури. Очаква се затоплянето на климата да доведе до по-ранно начало на вегетация през пролетта и за по-дълъг период от време през есента. Едновременно с това ще се създадат благоприятни условия за развитието и нарастване на редица селскостопански вредители. Поради влиянието на метеорологичните условия е налице реален риск от колебание на добивите на някои технически култури, особено при появата на топлинни вълни.

Животновъдството ще бъде неблагоприятно засегнато от по-голям топлинен стрес и изменение на фуражните и пасищни ресурси. Повишаването на температурата може да скъси репродуктивния цикъл на много вредители, което ще повиши риска за селскостопанските растения.

Здравни рискове за население

Очакваното повишение на температурата ще бъде съпътствано с увеличение на честотата на вълните от горещ въздух, в комбинация с повишена влажност и замърсяване на въздуха. Резултатът най-вероятно ще бъде увеличаване броя на топлинните удари. Особено застрашени ще са по-уязвимите групи от населението (до 7 и над 75 годишна възраст). При тези условия се очаква и влошаване на качеството на въздуха поради повишени нива ФПЧ. Освен риск от по-нататъшно ограничаване на водните ресурси, от все повече горски пожари, свлачища и наводнения, затоплянето означава и вероятен бум на инфекциозните болести.

Свлачища

В община Черноочене свлачищата са сравнително плитки, като сред основните фактори водещи до тяхната активизиране, са свързани с повишаване нивата на подземните води и антропогенни дейности, като подсичане и претоварване с насипи на стръмни склонове. Според регистъра на свлачищата, в общината са регистрирани пет активни свлачища, разположени, предимно по пътни участъци от общинската пътна мрежа. По отношение на съществуващата инфраструктура значение имат само две от тези свлачища - в землището на с. Габрово и землище на с. Свободиново.

Анализ на културно-историческото наследство и елементи на градското културно наследство

Територията на общината е бил населяван още от каменно-медната епоха /3500 години пр. н. е./. Открити са много мегалитни паметници, свързани с цивилизацията на траките. Това са предимно скални ниши, скални гробници и шарапани /винарни/. По-голям интерес сред тях представляват скалната гробница в местността Гузгун кая /Горящ камак/ на 3 километра източно от село Душка, и нишите край село Безводно. При проведени археологически разкопки в местността „Градище“, разположена на 10 километра от Черноочене, са открити множество култови предмети и оръдия на труда от кост, керамика и метал. Тук е открита и уникална колекция от 57 глинени и мраморни идоли. В този район археолозите намират и медна пластика на тракийски конник.

Анализът на културно – историческото наследство сочи, че в урбанизираните граници на пет от населените места (селата Бели вир, Свободиново, Комунига, Пчеларово и Войново), са регистрирани недвижими културни ценности. Извън урбанизираните територии концентрация на културно-историческо наследство е регистрирано в землищата на 12 села - Безводно, Среднево, Черноочене, Душка, Габрово, Женда, Житница, Ночево, Пчеларово, Петелово, Соколите и Войново.

По-голяма част от паметниците на културно-историческото наследство в община Черноочене са археологически, като са локализирани в относително обособени териториално зони:

- ☐ Северозападно от към селата Ночево и Душка;
- ☐ Североизточно в землищата на селата Пчеларово и Петелово;
- ☐ Централната зона – на юг от с. Комунига;
- ☐ в землищата на с. Черна нива до Житница;
- ☐ В землищата на с. Женда и с. Безводно.

Съществуват множество единични дисперсно разпръснати обекти към и в населените места - Габрово, Черноочене, Минзухар и др.

Изготвеният Общ устройствен план ясно очертава териториални модули на групови археологически обекти в землищата на селата Пчеларово; Петелово; Ночево-Душка; Женда- Небеска-Средска до Войново; Ново селище - Черна нива – Житница.

По-известните културно-исторически обекти на територията на община Черноочене са:

1. „Пармак кая“ край с. Ночево - в района на село Ночево има добре запазен комплекс от разнородни изсичания и съоръжения, разположен в местността "Пармак кая" на около 500 след последната махала на селото. Впечатление правят добре запазените трапецовидни скални ниши, както и няколко сводообразни сухи пещери. Над входа на пещерата "Ташлък" има няколко добре запазени ниши. Друга пещера има в следващия скален комплекс "Коджа ин" (Голямата пещера), като в района около нея има изобилие от древни съоръжения и изсичания.

2. Шарапаните край с. Ночево - намират се в едноименната местност, под гореописаните скални комплекси. Това са две добре запазени шарапани, разположени на около 200 метра една от друга. При нея са запазени и два басейна, свързани чрез улей. Първият има правоъгълна форма със заоблени краища и дълбочина около 20 см, а пониският – полусфера с дълбочина 65 см и диаметър 0.80 м. Втората шарапана е малко извън оградата, под пътя, идващ от селото. Запазена е едната част, но улеят указва къде се е намирал вторият басейн. Тя е с внушителни размери, изсечена е върху монолитен скален къс. Има кръгла форма с диаметър на кръга около 180 см. Дълбочината е 30 см, изсечена скосено към дъното. Смята се, че предназначението на шарапаните е за

производство на вино, но много автори смятат, че в определени периоди те са изпълнявали и ролята на жертвеници.

1. Тракийско светилище Биюк тепе край с. Женда - крепостта е разположена на връх, на който от трите страни се спускат напълно отвесни и непристъпни скали. По тях се виждат трапецовидни култови ниши, изсечени от траките преди хиляди години. Единствената достъпна страна от крепостта е била защитена с дебела 1.5 м. стена, част от която е запазена и до днес. Вътре се виждат изсечени в скалите олтари, кръгове с диаметър 3,5 м. и други съоръжения, много от които са скрити под земята. На стотина метра под върха се намира скален феномен под формата на гъба с височина 8 метра. На нея също са изсечени култови ниши. До крепостта се намира голямо скално светилище с няколко стотин трапецовидни ниши, в основата на което има изсечени скални гробници.

4. Средновековна крепост „Градището“ край с. Пчеларово - намира се в местността "Градището", на около 5 км северно от селото, непосредствено край пътя за гр. Хасково, малко след разклона за с. Петелово и Минерални бани. Крепостта е с форма на елипса с диаметри 22 и 75 м. Стената е с дебелина от 1.20 до 1.50 м. В единия ъгъл има руини на кула с диаметър 3.40 м. Няма разкрити останки от сгради във вътрешността на крепостта, като е доказано е, че крепостната стена е изградена върху много по-стар културен пласт - датиран към 3 500 г. пр. Хр. В района извън крепостта има регистрирани и други археологически обекти (средновековен некропол край реката, основи на манастир, участъци от древен път, праисторически могили и др.). Крепостта е обявена за паметник на културата с местно значение.

5. Църквата "Света Параскева", с. Пчеларово - църквата е популярна сред населението като "Света Петка". Архитектурно се открояват два строителни периода - от 1886 и 1913 г.

Основните слаби страни в сферата на културно историческото наследство могат да бъдат обобщени както следва:

- ☐ Липсва категоризация в съответствие със ЗКН, както и изисквания за режимите на териториите.
- ☐ Липсват точните актуални кадастрални и геодезически данни за граници на обектите, охранителни зони и др.;
- ☐ Обектите не са изцяло проучени, социализирани и популяризирани.

По отношение на елементите на градското наследство, наличните културни пейзажи с включени природни и антропогенни следи могат да се определят като развиващи се и асоциативни. Съчетанието на природни и културни ценности представя интегрална и разнообразна картина – основа за образование, изследвания, опазване и туризъм. Наличните културните пейзажи все още не са ефективно „експлоатирани“, като това изисква целенасочено им обособяване, развитие и управление.

Анализ на административния капацитет на общинската администрация

Институционален капацитет

Структурата на общинската администрация включва пет отдела, разделени както следва:

1. Обща администрация:
 - Отдел „ФСД“;
 - Отдел „ГРАО“
2. Специализирана администрация:
 - Отдел „Инвестиционни проекти, стопанска и икономическа политика“;
 - Отдел „ТСУ“;
 - Отдел „Местни данъци и такси“

Анализът на функциите на звената в администрацията на Община Черноочене показва, че общите и специализирани правомощията на органа на власт - кмет на общината са обезпечени в съответствие със ЗА и ЗМСМА. Така функциониращата структура се отличава с комплексност по отношение покритието на отговорностите, които общинската администрация има по закон. В допълнение, ниската степен на текучество, и доброто кадрово обезпечаване (според образованието и опита на служителите) осигурява условия за качествено изпълнение както на ежедневните задачи, така и при провеждане на стратегически определената посока на развитие на общината.

За подобряване на капацитета на администрацията, професионалното развитие и компетенции на експертния и ръководния състав, общината използва както собствени средства за обучение, така и външно финансиране за реализация на по-мощни проекти, свързани с подобряване на цялостната работа на общинска администрация. В рамките на програмния период 2014-2020 г., община Черноочене е реализирала проекти на стойност

близо три милиона лева, по различни програми финансирани със средства от ЕС и/или национални програми – Програма за развитие на селските райони, ОПРЧР 2014-2020 г. и др.

Изпълнението на проекти, финансирани със средства от Европейския съюз и други финансови източници през последните години доведе до положителни страни, като: натрупан опит, който ще бъде ползван в следващи периоди; добър диалог с икономическите и социални партньори на местно, общинско ниво; прилагане на добри практики в областта на планирането и подготовката и реализирането на проекти.

Видът на организационната структура на община Черноочене е от функционален тип с ясно описани йерархични връзки, права и задължения. Тя не предполага делегиране на права и отговорности извън ръководните длъжности на кмет, заместник-кметове и секретар. Поради малката си численост, функционалният тип не възпрепятства развитието на проектни дейности.

Служителите в общинска администрация отговарят на съответните образователни и квалификационни изисквания за заеманата от тях длъжност. Развитието и утвърждаването на административния капацитет е основен фактор за постигане на стратегическите цели на управлението на общината; Изграждане на адекватна и ефективна система за планиране и контрол на изпълнението; Усъвършенстване на организацията по административното обслужване и документооборота в администрацията и др.

За повишаване на специфичните умения и професионалната квалификация на служителите в общинската администрация се осъществяват специализирани обучения. Тези обучения се планират на базата на предварително извършен анализ на потребностите от страна на служителите.

Финансов капацитет

Във финансов аспект, състоянието на общината е стабилно, като по данни МФ, общината няма задължения. Данните сочат, че е търсен баланс между приходната и разходната част на общинския бюджет. Като негативна тенденция се очертават намаляването на покритието на разходите за местни дейности с приходи. В същото време приходите нарастват. По отношение на събираемостта на местни данъци и такси, общината е на второ място в областта, след община Крумовград, със събираемост около 80%.

По принцип инвестициите в базова структура се възприемат като показател по отношение на сравнителните конкурентни предимства на една икономика. Нарастването на приходите се отразява и върху нарастване на инвестиционната активност на общината. Данните от МФ показват, че относителният дял на капиталовите разходи в общите разходи са нараснали. В същото време, проектите реализирани чрез капиталовата програма на общината обикновено са изпълнявани в рамките на година, като това се обяснява и с механизмите при съставяне на бюджета на общината.

Ефектът от нарастване на размера на капиталови разходи ще бъде допълнен и от активната политика на общината в търсене на външни източници на финансиране,

реализацията на проекти с публично-частно партньорство и частни проекти. Подобряването на финансово състояние на общината, ще позволи изпълнение на мащабни проекти, чиито ефект да бъде почувстван от по-голяма част от населението на общината и ще съдейства за значително подобрене на качеството на живот.

Анализ на състоянието на селищната мрежа и жилищния сектор

Селищна структура

Урбанизирани територии заемат 2.3 % от територията на общината, като Черноочене и Кирково са единствените селски общини в област Кърджали. Съставена от 50 предимно малки села, като през 2015 г. е закрито с. Бедрово²¹. Територията на общината е слабо заселена - 31 души на км². Общинският център е с. Черноочене, който съгласно Актуализираната националната концепция за пространствено развитие (АНКПР) е от 5-то йерархично ниво.

Главно поради спецификата на релефа, в южната и западната част на общината селищната мрежа е изградена от по-малко на брой малки и отдалечени едно от друго селища. В източната част на територията и отчасти на север по протежение и в близост на пътищата, селата са по-големи по население и площ и са разположени на близки разстояния едно от друго. Реализира се тенденция за физическо сближаване на застрояката. Това е особено силно изявено при агломерационния ареал на общинския център, който обединява селата: Черноочене, Среднево, Пряпорец, Каблешково, Нови пазар, Ябълчене.

По административна структура населените места се групират в общински център - с. Черноочене, села с кметства 21 бр., села с кметски наместничества – 15 бр. Останалите селища са приобщени към съответната административна единица без самостоятелно управление.

Пространственото развитие на селищната система е ясно дадена в ОУП на община и включва:

о Общинският център - с. Черноочене, представлява агломерационна структура от няколкото села, обвързани с главните комуникационни артерии на общината. Агломерацията с. Черноочене обединява пространствено и функционално селата Среднево, Пряпорец, Нови пазар, Каблешково и Ябълчене. Това е най-виталната селищна структура, която обединява основните обекти на социалната инфраструктура и бележи териториално развитие на обитаването. Към агломерацията гравитират и по-отдалечените Житница, Железник, Божурци и Драганово. Южно от с. Черноочене-с отношение към главния път ОУП предвижда отреждане на резервни терени за индустриален парк за високотехнологични производства и дейности.

Общият устройствен план третира и утвърждава общинския център като бъдещ град. За стимулиране на това развитие и в съответствие с насоките на инвестиционни интереси и пазар на земите, ОУП предвижда съответни резервни терени и площ за

многофункционална и действена пространствена структура главно към съставните села - Среднево, Каблешково, Нови пазар.

о Развитието на подобно пространствено сближаване на близки по размер и характер села се предвижда за : Даскалово, Дядовско, Водач, Каняк, Черна нива , Ново селище, чрез отреждане на терени за развитие на културен, спортен, селски и екотуризъм без промяна на основното предназначение на земите и терените;

о За селата Бостанци, Вождово, Минзухар се предвижда формиране на зона за отдых край язовира и преобразуване на прилежащите гори от стопански – в курортни и такива с рекреативно значение;

о Селата Пчеларово и Петелово се третират като елементи на туристически ареал на археологическо и архитектурно-строително културно наследство;

о Ареалът с безспорен център Женда, с. Небеска, с. Соколите, с. Копитник , както и с. Ночево и с. Душка са зони на природни и културни забележителности.

Жилищна инфраструктура

В преобладаващия брой от селата жилищният фонд е от категорията нискоетажни фамилни, предимно масивни жилищни сгради частна собственост. В общинския център и в големите села – Комунига, Габрово и други, са изградени единични жилищни блокове. В планинските села жилищният фонд включва предимно единични двуетажни каменни сгради от първата половина на 20-ти век и по-ранни. Физическото състояние на сградния жилищен фонд е нееднозначно - с различна степен на поддръжка - до пълно изоставяне.

Пространствената структура на преобладаващия брой села се характеризира с дисперсно групирани жилищни имоти /махали/ покрай обслужващи ги в много случаи нерегулирани /тесни/ улици. Липсват оформени обществени пространства с по-представителни обществено-обслужващи сгради, селски парк и/или площад.

През последните години се отчита сериозна строителна активност на територията на община Черноочене, главно в общинския център и съставните селища на общинския център.

Над 96% от жилищния сграден фонд в общината е построен преди 2000 г. В този смисъл, анализът на пазара сочи, че жилищният сграден фонд е неефективен от гледна точка на енергийна ефективност, като близо 98% от съществуващите сгради се нуждаят от обновяване за енергийна ефективност. Сградите с лоши енергийни характеристики (класове „Е“, „F“ и „G“) съставляват 95% от необновените сгради. В същото време в по-малките населени места 90% от жилищните сгради са на повече от 50 г. (при 40% за страната). На съвременните изисквания за енергийна ефективност отговарят преди всичко обектите, строени и реновирани през последните години, които са сравнително малък процент от всички сгради на територията на общината.

Като цяло, жилищния фонд в общината е остарял и амортизиран, което е предпоставка за слаба енергийна ефективност и лоши технически характеристики на значителна част от сградите. Външните стени на повечето стари сгради имат до пет пъти по-големи топлинни загуби в сравнение с нормите за ново строителство. В повечето

случаи, сутерените и таванските плочи са без топлоизолация. Ниската енергийна ефективност се дължи на липсата на изолации на покриви и стени, старо осветление с енергоемки светлоизточници, амортизирани отоплителни инсталации и др. Подобряването на топлоизолацията, модернизирането на отоплителните инсталации, използването на слънчева енергия и т.н. могат да намалят енергопотреблението в стария сграден фонд с около 50%.

Анализ на връзката на общината със съседните територии извън административните ѝ граници

Връзките на общината със съседните общини имат различни измерения, зависещи най-вече от тяхната местната икономика. На първо място е свързаността с гр. Кърджали, който следва да е главен и стратегически партньор на община Черноочене, с оглед на водещата роля за развитието на областта. Гр. Кърджали е център за търговската и административна дейност, там са концентрирани основните доставчиците на образователни, здравни и културни услуги. Връзките между двете общини се подкрепят от изключително близкото разположение на двата общински центъра.

По отношение на развитието на туризма, общината Кърджали е сред водещите дестинации в страната за културен туризъм. В тази връзка, съществува възможност за взаимно сътрудничество за формиране и използване на общи туристически маршрути и продукти.

В допълнение, на територията на общината функционира и местна инициативна група (МИГ „Минерални бани-Черноочене“), която утвърждава връзката със съседната община от област Хасково. В това направление освен в областта на организиране и провеждане на културни прояви могат да се търсят партньорство и при реализация на съвместни проекти в други области от взаимен интерес.

Близостта на общината до Гърция, дават възможности да се търсят и трансгранични партньорство за реализацията на проекти от взаимен интерес, в т.ч. в областта на туризма, бизнеса, обмяна на опит и добри практики в различни области – енергийна ефективност, управление на общинска собственост, стимулиране на инвестиционната активност, социални дейности и др.

Анализ на връзката на общината със съседните територии извън административните ѝ граници

Големи инфраструктурни проекти с национално значение, предвидени за реализация на територията на общината не са идентифицирани.

Същевременно, с предвижданията за реализация на Интегрираната териториална стратегия за развитие (2021–2027 г.) на Южен централен район е заложена финансова рамка, която се предвижда да бъде изпълнена като предпоставка за постигане на поставените стратегически приоритети и специфични цели за развитие на района към

края на плановия период. Идентифицирани са и проекти, които биха имали влияние върху развитието на община Черноочене.

□

В областта на транспортната осигуреност е предвидено реконструкцията и рехабилитацията на Път I-5 Хасково–Кърджали–Маказа, които е главна артерия, по която преминава най-големия обем на товаро -и пътничкопотока през територията на общината.

□

Предвиждат се средства за реконструкция и изграждане на водопроводната и канализационна мрежа, като реализацията следва да е съобразена със регионалния ВиК план, като в това направление приоритет за общината е изграждането на ПСОВ за агломерационния ареал около с. Черноочене.

□

В областта на бизнес инфраструктурата се предвижда подкрепа за Индустриална зона „Юг – Кърджали“, която може да окаже влияние върху заетостта на територията на общината и намаляване на безработните лица.

Основни изводи на база извършения анализ

Проблеми:

- Влошаване на възрастовата структурата на местното население;
- Намаляване на броя деца в основните училища, води до затруднения в образователния процес;
- Сравнително нисък дял на стопанства в селското стопанство, които са пазарно ориентирани;
- Липса на места за хранене и настаняване, обслужващи туристическото търсене;
- Остаряла и амортизирана водопреносна мрежа, с висок дял на загубите на вода и липса на изградени пречиствателни съоръжения за отпадни води;
- Амортизиран и ниско енергийно ефективен сграден фонд;
- Недостатъчни възможности за професионално образование и обучение на територията на общината;
- Постепенно изчерпване на свободните общински земи в агломерационния ареал около с. Черноочене за жилищно строителство;

- Задълбочаване на регионалните различия и развитието на регионалните центрове, без това да засегне периферните територии;

- Засилване на изходящи миграционни потоци и намаляване на населението;
- Липса на последователност при реализацията на националните секторни политики;

- Климатични промени и свързаните с тях рискове, в т.ч влошаване параметрите на околната среда;

- Задълбочаване на процесите на застаряване на населението и засилване на миграционните нагласи.

Потенциали:

- Чиста природна среда, без регистрирани замърсявания на територията на общината;

- Наличие на резервни терени за индустриален парк, разположение южно от с. Черноочене, по протежение на главен път I-5;

- Добро финансови управление на общинския бюджет, липса на задължения и висок дял на инвестиционните разходи;

- Натрупан опит и експертиза в изпълнението на проекти с европейско финансиране, в т.ч. трансгранични проекти;

- Темповете на растеж на местната икономика изпреварват средните за областта;

- Проактивна политика на Европейско ниво, с разширени възможности за финансиране (като обхват, вид и обем);

- Разширяване на обхвата на предоставяните социални услуги;

- Благоприятно териториално разположение спрямо транспортен коридор 9 и близост до ГПКП Маказ;

- Реализация на инициативи в областта на дигитализацията, въвеждане на съвременни технологии в управлението и производствените предприятия;

- Потенциал за развитие на туризъм, свързан с близостта до основни туристически обекти в областта – Перперикон, Татул и др.;

- Подобряване на ресурсната осигуреност чрез съпоставяне нуждите на бизнеса с подготовката на кадрите;
- Привличане на преки чуждестранни инвестиции, в т.ч. реализация на проекти базирани на публично-частно партньорство;
- Дейности по подобряване на професионалната квалификация на трудоспособното население;
- Разработване на интегрирани проекти, които да генерират ползи на над-общинския ниво.

3.4. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ НА ПИРО НА ОБЩИНА ЧЕРНООЧЕНЕ

Община Черноочене е изпълнила най-много проекти в областта на приоритет 1 – „Подобряване на обществените услуги и условия за развитие на местните жители”, или това е приоритетът с най-добро финансово изпълнение – почти 100% от заложеното в индикативната финансова таблица. С добро изпълнение е и Приоритет 2: „Модерна и безопасна среда на живот“, при който финансовото изпълнение е почти 60%.

Като цяло резултатът от направената Междинна оценка на Плана за интегрирано развитие е положителен. Общото финансово изпълнение, предвид наличната информация не можа да бъде точно оценено, но надхвърля 77%. Високи са постиженията на община Черноочене в областите подобряване на селищната среда, инфраструктура, благоустройство, образование, подобряване предоставянето на услуги по социално подпомагане и култура. Виден е същественият напредък на община Черноочене за периода 2021-2024 г. по отношение на действащите линии за безвъзмездно финансиране, опитът в изготвяне и управление на проекти и стратегическото планиране.

Общата оценка на изпълнението на ПИРО 2021 - 2027 година на Община Черноочене е добра. Изразходените финансови ресурси за реализация на ПИРО – Черноочене 2021-2027 г. са използвани целесъобразно, ефикасно и ефективно. Общината е реализирала успешно значителен брой проекти по Оперативните програми и по Програма за развитие на селските райони, което е доказателство за висока ефективност и ефикасност в изпълнение на целите на ПИРО.

Общото техническо изпълнение за ОПР като цяло (на база брой изпълнени мерки) за периода на МО е над 60%. Най-видимият ефект и въздействие от прилагането на ПИРО в Община Черноочене за периода 2021-2024 г. се получава от инвестициите в инфраструктурата – ремонт на улици и пътища, образователна инфраструктура, обновяване и саниране на обществени сгради, благоустройство, озеленяване и др.

Значителен ефект е постигнат и по отношение на предоставяните социални услуги за населението.

Постигнати са добри резултати в усвояването на средства от европейските фондове. Общината е извършила значителен брой инвестиции с капиталови средства, което също оказва положително влияние на изпълнението на ПИРО. Реализирани са редица проекти, не само в общинския център, но и в малките населени места на общината. Работи се активно в сферата на инфраструктурата, образованието, социалните дейности, културата.

При извършване на Междинната оценка беше направен преглед на функционирането на Системата за наблюдение и контрол на ПИРО. В рамките на разглеждания период Община Черноочене не е изготвяла Годишни доклади за изпълнението на ПИРО.

4. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ:

Плана за интегрирано развитие е ефективен управленски инструмент, чрез който се извършва планирането и изпълнението на приоритетите, които си е поставила община Черноочене за периода 2021-2027 г.

Органите на местното самоуправление на общината са ангажирани с изпълнението на ПИРО и съответно с прилагането на политиката за регионално развитие. Съгласно ЗМСМА Кметът отчита изпълнението на Програмата за управление пред Общински съвет, като по този начин индиректно се отчита и изпълнението на ПИРО.

Първоначалните резултати от изпълнението на ПИРО показват съществен напредък на община Черноочене в реализиране на Основната цел, заложила в ПИРО – Черноочене 2021 - 2027 г. Проектите, по които общината работи, в значителна степен са финансирани с безвъзмездни средства, което свидетелства за умело използване на възможностите, предоставяни от оперативните програми, както и за висока ефективност и ефикасност в изпълнение на целите. Публичните средства са насочват към решаване на съществени нужди и проблеми на общината.

Визията, целите и ефектите от прилагането на оперативните програми за България с европейско съфинансиране за периода след 2014 г.-2020 г., са съотнесими с тези на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южния централен район за планиране 2021-2027 г. За отчитане напредъка в изпълнението на ПИРО се препоръчват годишни прегледи, при които да се отразяват резултатите чрез количествени и качествени индикатори, посочени в ПИРО и допълнително разработени за целите на мониторинга. Процесът по укрепването на административния и експертния капацитет за планиране, наблюдение и координиране на ПИРО в партньорство с бизнеса и НПО е от съществено значение за реализирането на политиката за регионално развитие на

територията на Община Черноочене и за привличането на безвъзмездни средства от източници, алтернативни на общинския бюджет.

Основни препоръки:

1. При актуализация на ПИРО – Черноочене 2021 – 2027 г. тя да бъде направена в контекста на новите стратегически насоки на ЕС в областта на регионалната политика;

2. Да се гарантира по-голяма публичност и гласност на извършваните промени, на резултатите от изпълнение на ПИРО и на Междинната оценка. Публичността и информираността ще създадат благоприятни условия за приобщаване на местната общност към приоритетите, целите и мерките в ПИРО, а положителните икономически очаквания могат да увеличат преките инвестиции и въздействието на обществената политика;

3. При реализация на мерките от плана за развитие по-широко да се използват възможностите, които предоставят различните форми на публично-частното партньорство;

4. Да се усъвършенстват и разнообразят създадените механизми за мониторинг и контрол върху изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Черноочене, в т.ч. и системата за събиране, обработване и анализ на данните за реализацията на ПИРО;

5. При актуализация на ПИРО да се предвидят допълнителни мерки за маркетинг и реклама на местната икономика, с оглед привличане на чуждестранни инвестиции;

6. Да се създадат предпоставки за засилване на активността на заинтересованите страни от успешната реализация на ПИРО – местния бизнес, НПО и населението на Общината като цяло;

7. Препоръчително е в Общината да функционира постоянно действаща работна група, назначена от Кмета, която текущо да наблюдава и отчита напредъка в изпълнението на Плана по заложените индикатори, своевременно да реагира на настъпилите промени и да предлага нови решения, с цел своевременно и максимално усвояване на възможните ресурси за реализация на плана за интегрирано развитие през периода до 2027 г., включително по линия на помощта от фондовете на ЕС;

8. Да се ускори работата по приоритети и цели и мерки, чието изпълнение изостава;

9. Да се направи анализ на финансовата осигуреност на ПИРО с необходимите ресурси, което е наложително поради променената икономическа ситуация спрямо времето на разработване на Плана;

10. Повишаване информираността на жителите на Община Черноочене и особено – на младите хора за целите в ПИРО и неговото изпълнение, за перспективите в развитието на общината и региона, с което да се ограничи неопределеността на техните очаквания за промените в заетостта и безработицата, с цел намаляване на миграцията;

11. Привличане вниманието на различни инвеститори чрез даване на широка гласност на запланиваните и предстоящи за изпълнение цели и мерки в ПИРО.

При актуализация на целите и мерките в ПИРО до края на плановия период да се търси съответствие с актуалните програми за финансиране и потенциалните бенефициенти от общината. Тази информация ще определи пресечните точки между източниците на безвъзмездно финансиране и различните приоритети и цели на ПИРО. От нея ще стане ясно за кои цели и мерки на ПИРО не съществува друг източник на финансиране, освен общинския бюджет и за кои могат да се намерят и външни източници по линията на безвъзмездното финансиране или на съфинансирането. Анализът на тази информация може да послужи за целите на годишното програмиране и основание за насочване на бюджетни средства към реализирането на онези цели от ПИРО, които са важни за нуждите на населението от Общината, и за които не може да бъде осигурено финансиране от програми и други източници.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Обобщаващият извод, който може да бъде формулиран въз основа на извършената МО и анализ на изпълнението на ПИРО - Черноочене 2021 – 2027 г. до настоящия момент, е следният:

Преобладаващата част от целите и мерките в ПИРО са изпълнени или в процес на изпълнение. Средното техническо изпълнение на Плана до края на 2024 г. е над 60 %. Като се има предвид оставащия период до края на 2027 г., считаме, че изпълнението на повечето мерки от Плана ще бъде доведено до успешен край, независимо от влошената икономическа ситуация в общината и областта. Необходимо е да се направи обстоен анализ и преоценка на реалните възможности за изпълнение на всички формулирани, но неизпълнени до този момент, изцяло или частично, цели и мерки до края на плановия период. След необходимата обективна и задълбочена аргументация, е допустимо част от мерките да бъдат преформулирани, друга част – прехвърлени за следващия планов период, за други – да бъдат променени индикаторите за оценка на изпълнението и т.н., доколкото ПИРО е отворен документ, в който е възможно да се правят и е наложително да се правят промени в хода на неговото изпълнение, вследствие на промяната в условията за неговата реализация. Без да се променят основните приоритети и най-важните цели по тях, би могло някои мерки да отпаднат, с оглед на ограничените ресурси, както и да бъдат формулирани някои нови мерки, при благоприятни възможности за привличане на средства от нови източници. Във връзка с последното по-широко да се използват различните форми на публично-частното партньорство при реализацията на ПИРО и още повече да се утвърждават и развиват добрите традиции и практики на общината в проектната дейност. Укрепването на административния и експертния капацитет за наблюдение и координиране на изпълнението на ПИРО е от съществено значение за неговата успешна реализация. От направената междинна оценка на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Денив 2021 – 2027 г. е

видно, че са положени немалко усилия за реализиране на дейностите в ПИРО, преди всичко от страна на общинската администрация. Голямото предизвикателство пред общинските власти през оставащия планов период е реализацията на потенциала за развитие на община Черноочене, успоредно с решаването на натрупаните проблеми. Развитието на човешките ресурси е от ключово значение за успешното изпълнение на ПИРО и на визията на общината. Това налага да бъдат реализирани приоритетно по-голямата част от предвидените мерки, водещи до укрепването на човешкия потенциал, до създаване на повече и по-качествени устойчиви работни места и повишаване на заетостта на населението. Важна задача през оставащия период от действието на ПИРО е и диверсифицирането на икономиката и развитието на нови алтернативни икономически дейности, които да се базират на използването на местния потенциал. Това изисква по-добър маркетинг и реклама на местната икономика, насърчаване на публично-частните партньорства в стопанския сектор, развитие на бизнес-мрежите, привличане на местни и чужди инвестиции за развитие на общината.

В заключение, на базата на постигнатото дотук, оценяващият екип може да даде **ДОБРА МЕЖДИННА ОЦЕНКА** на изпълнението Плана за интегрирано развитие на община Черноочене 2021-2027 г. и да изрази пълната си увереност, че той може успешно да бъде изпълнен до края на плановия период.

СПРАВКА

ЗА ОБЩИНСКИТЕ ПРОЕКТИ, ИЗПЪЛНЕНИ ПРЕЗ ПЕРИОДА 2021-2024 г. НА ОБЩИНА ЧЕРНООЧЕНЕ

№	Име на проект в процес на изпълнение или приключил през периода 2021 – 2027 г.	Териториален обхват	Период на изпълнение (година)	Обща стойност (лева)	Източник на средства – програма, фонд, бюджет	Количествено измерими резултати от проекта	Статус на проекта – приключен, в процес на изпълнение	Съответствие с Общинския план за развитие – приоритет, цел
	Закупуване на съоръжения, оборудване, обзавеждане, озвучителна аудио и видео техника и компютърни конфигурации за читалища - НЧ „Дружба 1956” с. Габрово, НЧ „Никола Вапцаров- с. Комунига 1957” с. Комунига, НЧ „Иван Буюклиев 1926” с. Пчеларово, НЧ „Пробуда 1952” с. Черноочене и филиали с. Бели вир, с. Минзухар, с. Петелово, с. Паничково, с. Лясково на територията на община Черноочене	с. Черноочене и филиали с. Бели вир, с. Минзухар, с. Петелово, с. Паничково, с. Лясково	11.2021-11.2022	40 946	ПРСР		приключен	
	Реконструкция на СУ „Христо Смирненски“ с. Черноочене, включващо: модернизация и внедряване на мерки за енергийна ефективност на сградния фонд и благоустрояване на дворни площи"	с. Черноочене	05.2019-05.2022	866 133	ПРСР		приключен	

	„Рехабилитация на вътрешна улична мрежа, тротоари и принадлежностите към тях в населените места на територията на община Черноочене”	с.Черноочене с.Габрово с.Драганово с.Комунига с.Паничково с.Петелово с.Пряпорец с.Среднево	05.2019- 05.2022	971 099	ПРСР		приключен	
	„Пешеходна връзка тип пасарел при главен път I-5 в с. Черноочене“	с. Черноочене	09.2024- 05.2026	372 719	ПРСР		в процес на изпълнение	
	„Реконструкция на „Къща за представяне и експониране на местното културно и битово наследство“ в УПИ XVI-47, кв. 10 по Кадастрално-регулационния план на с. Пчеларово, общ. Черноочене, обл. Кърджали“	с. Пчеларово	01.2024- 06.2025	154 163	ПРСР		в процес на изпълнение	
	Активно приобщаване на хората в неравностойно положение от община Черноочене	община Черноочене	04.2024 - 09.2025	391 162	Програма "Развитие на човешките ресурси" 2021-2027		в процес на изпълнение	

	„Рехабилитация на път KRZ1433/ I-5, Черноочене – Железник /-Свободиново - Граница общ. (Черноочене - Кърджали) - Севдалина - Чилик - /I-5 /"	с. Черноочене с. Железник с. Свободиново	07.2024 – 10.2026	1 892 182	ПРСР		в процес на изпълнение	
	Повишаване на енергийната ефективност на системите за улично осветление в населените места в община Черноочене	община Черноочене	11.2024- 02.2026	715 662	Национален план за възстановяване и устойчивост		в процес на изпълнение	
	„Рехабилитация на улица в с.Черноочене, общ.Черноочене при о.т. 96 до о.т. 215ж и изграждане на улично осветление”	с.Черноочене	07.2021 – 11.2022	110 025	ПРСР	Рехабилитирана улица с. Черноочене, общ. Черноочене при о.т. 96 до о.т. 215ж и изградено ново улично осветление	приключен	
	Проект „Грижа в дома”	община Черноочене	01.2023- 12.2024	627037	„Развитие на човешките ресурси” 2021-2027	124 лица	приключен	

					година.			
	„Патронажна грижа + -компонент 2”	община Черноочене	05.2022-12.2022	68867	„Развитие на човешките ресурси”2014-2020	51	приключен	
	Топъл обяд в община Черноочене	община Черноочене	04.2023-09.2025	3 413 907	Програма "Храни и основно материално подпомагане " 2021-2027	1400 лица	в процес на изпълнение	
	Основен ремонт, реконструкция и изграждане на площадки за игри и благоустрояване на двора на ДГ “Знаме на мира"	с.Черноочене	06.2023 09.2023	157815	Проект „Красива България”	84	приключен	
	Основен ремонт на детско заведение "Знаме на мира"	с.Черноочене	06.2024-09.2024	397023	Проект „Красива България”	84	приключен	
	Изграждане на обект: "Автогара в с. Черноочене" (автогара и обслужващи сгради и съоръжения)	с.Черноочене	2023	445226	Р.Бюджет		приключен	
	Основен ремонт на обект: "Път KRZ 2435/II-58, Габрово - Комунига/- Черна	Черна нива - Ново селище -	2023	205338	Р.Бюджет		приключен	

	нива - Ново селище - Бакалите - /KRZ1343/ (Участък от центъра на с. Бакалите до път KRZ 1434)	Бакалите						
34	Рехабилитация на общински път KRZ 2461/KRZ 1430, Пчеларово-Минзухар/ Минзухар - мах. Минзухар	Пчеларово-Минзухар/	2023	288109	Р.Бюджет		приключен	
	Основен ремонт на път KRZ2452/KRZ 1434, Черноочене - Бели вир / Бели вир - мах. Повиен	Бели вир - мах. Повиен	2023	340000	Р.Бюджет		приключен	
	Други по малки проекти							

* Повечето проекти са стартирали в предишния програмен период, но тяхната реализация е приключила в този програмен период.

За разглеждания период са отчетени постигнати индикатори, както следва:

„ИНДИКАТОРИ ЗА ПРОДУКТ“

№	Приоритет, мярка	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Междинна стойност /2024 г./	Целева стойност /2027 г./
Приоритет 1: „Подобряване на обществените услуги и условията за развитие на местните жители“							

1.	Мярка 1.1. Модернизиране и подобряване на образователните и социалните услуги	Образователни сгради, получили подкрепа за подобряване на енергийните им характеристики	брой	Отчети за енергийна ефективност, ИСУН	Два пъти в периода	3	4
		Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна) (Общ индикатор RCO 70)	брой места	Годишни доклади за изпълнението на ПИРО, ИСУН	Един път в периода	16	24
2.	Мярка 1.2. "Съхраняване и запазване на културните традиции и идентичност"	Подкрепена инфраструктура в областта на културата и туризма	Брой подкрепени обекта	Годишни доклади за изпълнението на ПИРО, ИСУН	Един път в периода	3	5
3.	Мярка 1.3. "Обслужване и развитие на административното обслужване"	Дял на служители с подобрена квалификация и компетенция Дефиниция: Брой служители преминали	%	Общинска администрация	Два пъти в периода	22%	30%

		обучение спрямо общия брой служители					
ПРИОРИТЕТ 2. „Модерна и безопасна среда за живот, работа и бизнес“							
4.	Мярка 2.1. "Благоустрояване на обществената среда"	Обновена и благоустроена жизнена среда Дефиниция: Индикаторът включва реконструирана/рем онтирана/ улична мрежа, и благоустроени зелени площи и паркови зони и около сградни пространства)	Кв. м.	Годишни доклади за изпълнението на ПИРО, ИСУН	Един път в периода	8000	10 500
5.	Мярка 2.2. „Обновяване и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в административни и жилищни сгради“	Административни сгради с въведени мерки за енергийна ефективност	Бр.	Отчети за енергийна ефективност, ИСУН	Два пъти в периода	2	3
		Домакинства, получили подкрепа за	Бр.	Отчети за енергийна ефективност	Един път в периода	0	5

		подобряване на енергийните характеристики на жилището си (Общ индикатор RCO 18)					
6.	Мярка 2.3. „Обновяване и разширяване на водоснабдителната и канализационната инфраструктура и защита от климатичните промени“	Дължина на новите или консолидираните тръби за битови нужди (Общ индикатор RCO 30)	Линейни метра	ВиК оператор общинска администрация	Един път в периода	3500	5 000
		Брой изградени нови пречиствателни съоръжения за отпадъчни води	Бр.	ВиК оператор общинска администрация Един път в периода	Един път в периода	0	1
7.	Мярка 2.4. "Поддържане и реконструкция на общинската пътна мрежа"	Дължина на реконструирани или модернизиран общински пътища (Общ индикатор RCO 46)	Км.	Годишни доклади за изпълнението на ПИРО	Един път в периода	10	12

8.	Мярка 2.5. "Бизнес инвестиции и модернизиране на бизнеса"	Предприятия, получаващи подкрепа (микро-малки, средни и големи предприятия) (Общ индикатор RCO-01)	бр.	Годишни доклади за изпълнението на ПИРО/ ИСУН	Два пъти в периода	5	7
----	---	--	-----	---	--------------------	---	---

„ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ“

Стратегическа цел	Индикатор за резултат	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност (година на отчитане)	Междинна стойност /2024 г./	Целева стойност /2027 г./
Стратегическа цел 1 „Да подобрим възможностите за развитие и благополучие на жителите на общината“	Годишен брой на децата, използващи подкрепяната образователна инфраструктура (Общ индикатор RCR -71)	Брой деца	Общинска администрация, ИСУН	Два пъти в периода	0	200	250
	Годишен брой на	Брой лица	Общинска	Два пъти	21	28	32

	лицата, които използват подкрепяните съоръжения за социални грижи (Общ индикатор RCR -74)		администрация, ИСУН	в периода			
	Частни инвестиции, допълващи публичната подкрепа (безвъзмездни средства, финансови инструменти) (Общ индикатор RCR -02)	Лв.	ИСУН	Един път в периода	0	410000	500 000
Стратегическа цел 2: „Повишаване на конкурентоспособността чрез привличане и задържане на инвеститорите в секторите на растеж (преработваща	Жители, свързани към система за пречистване на отпадни води	Брой	Общинска администрация, ИСУН, ВиК оператор	Един път в периода	0	0	1 428
	Сгради с подобрена енергийна	Брой	Отчети за енергийна	Един път в	0	8	12

промишленост, туризъм, горско и ловно стопанство)“	класификация (жилищни, частни нежилищни, обществени нежилищни) (Общ индикатор RCR -28)		ефективност	периода			
	Население обхванато от подобрени условия за живот (база 2019) Дефиниция: броя населени места, които ще бъдат обхванати от подобрените жизнени условия и броя на населението в тях спрямо общото население, редуциран с прогнозата	Брой	Общинска администрация, ИСУН, НСИ	Един път в периода	0	1800	2 185

	за развитие на населението до 2020 г.						
--	--	--	--	--	--	--	--

Изразходените средства към края на 2024 г. са посочени в таблицата, по долу:

“Индикативна финансова таблица на ПИРО“

Период	Собствени средства - Общински бюджет	Отн. дял	Републикан ски бюджет	Отн. дял	Средства от ЕС	Отн. дял	Други източници	Отн. дял	ОБЩО	Общо в отн. дял
2021-2027										
	хил. лв.	%	хил. лв.	%	хил. лв.	%	хил. лв.	%	хил. лв.	%
Приоритет 1	180573		1885820		1198437		875762		4140592	
Приоритет 2	541717		5657458		3595310		2627286		12421771	
ОБЩО	722290		7543278		4793747		3503048		16562363	